Ніва

БЕЛАРУСКІ ТЫДНЁВІК

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 29 (855) ГОД XVII БЕЛАСТОК 16 ЛІПЕНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

З нагоды 90-ай гадавіны з дня нараджэння Янкі Купалы друкуем цыкл артыкулаў пра вялікага беларускага паэта. Пачаў гэты цыкл вядомы беларускі паэт Ніл Гілевіч. Сёння слова мае Уладзімір Юрэвіч, вядомы беларускі крытык і дырэктар Літаратурнага музея Янкі Купалы. Яго артыкул «З народу — для народу» будзе друкавацца ў чатырох нумарах.

Народны... Гэтага найбольш ганаровага звання ў Беларусі ўдастойваюць таго, чыя муза бязрэшты служыць народу. Янку Купалу было прысуджана гэтае званне народнага паэта Беларусі першаму — у год дваццацігоддзя яго творчай дзейнасці.

Купала быў сапраўды народным мастаком, сынам свайго веку, нашага веку.

1)

Дом у вёсцы Вязынка, дзе нарадзіўся Янка Купала.

Публічна заявіў ён аб сабе ў год першай рускай рэвалюцыі, заявіў прафесіянальна спелым вершам «Мужык». На мове арыгінала гэты верш быў апублікаваны 15 мая 1905 года ў рускай газеце «Северо-западный край», якая выдавалася ў Мінску. Апублікаваны быў на першай старонцы, побач з апавяданнем Льва Талстога. Факт знамянальны: прызнаны ў той час ва ўсім свеце рускі мастак нібы браў сабе ў суседзі нікому невядомага маладога паэта, песняра абяздоленых беларусаў.

Верш «Мужык» — паэтычны маналог вечна прыгнечанага, аднак гордага селяніна, які заяўляе ва ўвесь голас аб сваёй чалавечай годнасці. І хаця гэты верш з'яўляецца пачаткам творчага шляху Купалы, высокі узровень яго выканання не выклікае сумнення ў тым, што аўтар меў ужо значныя паэтычныя набыткі. У «Мужыку» выразна відаць зародкі, з якіх пазней, быццам колас з зернетка, вырасла магутная купалаўская паэзія, паэзія працы і змагання.

І да Купалы былі ў беларускай літаратуры песняры гора народнага, і да Купалы падаваў свой голас заняволены беларус. Аднак быў гэта голас нясмелы, прыглушаны — альбо занадта сентыментальны, альбо адкрыта павучальны. Купала ідзе далей. Заслона, за якой — народнае жыццё, ён рассоўвае шырэй, чым яго папярэднікі, выстаўляючы на паказ свет сацыяльнай несправядлівасці. Паэт не шкадуе сябе, адчуваючы раны народныя, як свае, і таму так шмат болю ў яго радках, такія палымяныя яго вершы.

Выстаўляючы на трыбуну ўсеагульнага агляду свайго мужыка, Янка Купала выконваў загад часу — паказаць тыя магутныя сілы, якія крыліся ў глыбінных нетрах беларускай вёскі, задыхаючайся ў дзікім невуцтве і адсталасці Купалаўскія вершы адразу сталі шырока вядомымі ў колах дэмакратычнай беларускай інтэлігенцыі. Яны даходзілі і да селяніна, мужыка, як заклік абудзіцца ад адвечнага сну і «за долю сваю ваяваць, ваяваць!»

Адкуль такая рашучасць, палымяная адданасць? Ці была яна прынесена тагачаснымі надзеямі — палітычнымі выступленнямі працоўных мас? Несумненна. Але нельга абыходзіць і тую акалічнасць, што з малых год у душы Янкі Купалы пасялілася зерне нязгоды з рэчаіснасцю, якое бударажыла розум паэта, трывожыла яго душу.

Дзяцінства не песціла маленькага Янку. Ён нарадзіўся 7 ліпеня 1882 года, непадалёку ад Мінска, у фальварку Вязынка, які належаў Замбжыцкаму. Усё тут было памешчыцкае. Сям'я маладых Луцэвічаў — Бянігны і Дамініка арандавала напалавіну зямлю і мела толькі куток у хаце без падлогі і пад саламянай страхой. Напярэдадні Івана Купалы ў гэтай хаце і паявіўся на свет першынец, якога назвалі паводле свята Янкам, Ясем. Пазней, як мяркуюць, гэта і вызначыла выбар літаратурнага імя — Янка Купала.

Сістэматычна хадзіць у школу Янку не давялося. Бацька быў наравісты, гордага характару і задоўга на адным месцы ў арандатарах не заседжваўся. Матка выхоўвала ў хлопчыку гуманныя адносіны да людзей, бацька вучыў быць гордым, гатовым пастаяць за сябе. На панскім полі, на вінакурных заводах, куды малады Купала пасля смерці бацькі вымушаны быў наймацца рабочым, пазнаваў ён жыццё. А з крыніц народных чэрпаў захаваныя ў песнях, казках, легендах мілыя сэрцу вобразы бацькоўскага краю. І яшчэ былі кнігі, да якіх, нягледзячы на цяжкую долю, прывучыўся Янка даволі рана. Чытаў шмат, чытаў без разбору. Кнігі разбудзілі фантазію, але «ў душы маёй, — піша Купала пазней у аўтабіяграфіі, — быў заўсёды нейкі адскі разлад. Ніяк не мог я прымірыць навакольнае рэальнае жыццё са светам думак і ўражанняў, якія пачэрпнуў з кніг».

Уладзімір Юрэвіч

БГКТ хроніка

■ 27 чэрвеня адбылося пасяджэнне Прэзідыума Галоўнага праўлення з удзелам членаў Прэзідыума гарадскога аддзела БГКТ, штатных працаўнікоў ГП і некаторых актывістаў. Першым пунктам парадку дня была ацэнка працы гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку. На гэтую тэму сакратар аддзела Зося Стаськевіч прачытала абшырную інфармацыю. Папоўніла яе дыскусія, якая выявіла добрыя бакі працы аддзела, яе цяжкасці і недахопы. Прэзідыум ГП станоўча ацаніў дзейнасць аддзела і выказаў пажаданне, каб праўленне аддзела ўдзяліла яшчэ больш увагі працы з моладдзю.

Затым Прэзідыум ГП даў ацэнку праведзеных аддзеламі аглядаў беларускай песні і тэатральных калектываў з беларускім рэпертуарам. У гэтым напрамку працы найбольшыя дасягненні меў беластоцкі павятовы аддзел, а найменшыя гайнаўскі аддзел. Аддзелы сакольскі, дуброўскі, варшаўскі і гданьскі зусім не прымалі ўдзелу ў гэтых аглядах.

Конкурс на беларускую песню сярод школьнай моладзі, арганізаваны супольна з аддзеламі асветы і кураторыяй асветы, карыстаўся вялікай папулярнасцю. Недахопам яго быў бедны песенны рэпертуар. Вось таму Прэзідыум ГП пастанавіў звярнуцца да асветных улад адносна выдання беларускага песенніка.

Разважалася таксама справа арганізавання супольна з асветнымі ўладамі аглядаў школьных драматычных калектываў з беларускім рэпертуарам.

Прэзідыум ГП на гэтым пасяджэнні шмат часу прысвяціў справам Беларускага этнаграфічнага музея ў Белавежы.

■ Беларускі этнаграфічны музей у Белавежы ў маі і чэрвені быў адкрыты толькі па тры дні ў тыдні. Наведала яго за два месяцы каля 3,5 тысяч турыстаў.

■ 24 чэрвеня закончыўся навучальны год у пачатковых школах. Ва ўрачыстасці заканчэння школьнага года ў Войшках (Бельскі павет) прымаў удзел сакратар ГП БГКТ Янка Зенюк, які выступіў там з прамовай да прысутных.

■ 2 ліпеня адбыўся ў Рыбаках (Беластоцкі павет) беларускі фэстын. (мх)

Песня вяртаецца ў народ

Уладзімір Назарка прыехаў з вёскі Ціванюкі разам са сваёй старой гармошкай і выступіў на трэцім аглядзе беларускай песні ў Беластоку. Згодна з правіламі агляду заспяваў дзве беларускія песні, старынныя песні сваёй ваколіцы.

Камісія прысудзіла яму ўзнагароду «Нівы». Узнагароду гэтую рэдакцыя дае за добрае выкананне фальклорных песень.

Такім чынам народны пясняр з ваколіц Юшкавага Груда ў Беластоцкім павеце Уладзімір Назарка выклікаў наша зацікаўленне да сваёй асобы і працы. Каб даведацца больш пра яго, давялося паехаць у вёску Ціванюкі.

Раскінулася яна прыгожа на ўзгорках, паўтара кіламетра за Юшкавым Грудам простай дарогай праз поле. Але знайсці вёску машынай было нялёгка. Дарогі палявыя бягуць тут сярод заго-

Працяг на стар. 4

Падзеі ◊ Здарэнні ◊ Факты ◊ Каментарыі ◊ Весткі

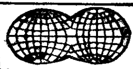

СВЕТ

В'ЕТНАМ ЗМАГАЕЦЦА

Вайна ў В'етнаме працягваецца. Амерыканская авіяцыя зноў бамбіла сталіцу Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам Ханой. Паветраная абарона рэспублікі збіла 4 амерыканскія самалёты. Агульны лік збітых на тэрыторыі ДРВ самалётаў складае цяпер 3731 штук.

СІРЫЙСКІ ПРЭЗІДЭНТ З ВІЗІТАМ У СССР

У СССР пабываў з візітам генеральны сакратар Сацыялістычнай партыі Арабскага Адраджэння (БААС) прэзідэнт Сірыі Хафез Асад. У камюніке пасля візіту абодва бакі выказаліся на тэму небяспечнай сітуацыі на Блізкім Усходзе. Мір на гэтых землях можа быць вернуты толькі пасля таго, як Ізраіль вывядзе свае войскі з акупаваных арабскіх тэрыторый. Камюніке заяўляе аб прадаўжэнні вайсковага супрацоўніцтва паміж абедзвюма краінамі.

Х. Асад запрасіў Л. Брэжнева, Н. Падгорнага і А. Касыгіна наведаць Сірыю. Запрашэнне прынята.

НОВЫ ЎРАД ФРАНЦЫІ

Францыя мае новы ўрад з прэм'ерам Месмерам на чале. Дагэтуляшні прэм'ер Шабан-Дальмас уступіў. Паводле каментатараў прычынай урадавых змен у Францыі з'яўляюцца ўнутраныя справы. Новы прэм'ер, як і ранейшы, з'яўляецца галістам.

ЗМЕНЫ Ў БОН

З бонскага ўраду вышаў міністр гаспадаркі і фінансаў К. Шылер. На яго месца прыйшоў дагэтуляшні міністр абароны Г. Шміт. Справа персанальных змен у Бон выклікала многа шуму. Канцлер Брандт заявіў аднак, што яго палітыка не зменіцца.

АНДРЭЙ ГРАМЫКА Ў ГАЛАНДЫІ

А. Грамыка — міністр замежных спраў СССР быў з чатырохдзённым візітам у Галандыі. Падкрэсліваецца ўзаемнае зразуменне ў важнейшых еўрапейскіх справах. Візіт гэты ацэньваецца як важны крок на дарозе аслаблення напружання ў Еўропе.

СУСТРЭЧА ПАМІЖ ІНДЫЯЙ І ПАКІСТАНАМ

Сустрэча на найвышэйшым узроўні паміж Індыяй і Пакістанам закончылася пазітыўна. Між іншым, пастаноўлена вывесці войскі з занятых раней тэрыторый.

ГАДАВІК ААН

Арганізацыя Аб'яднаных Нацый апублікавала новы статыстычны гадавік за 1971 год. Падае ён, што ў 1971 годзе насельніцтва зямлі ўзрасло на 72 млн. На бягучы год прадбачыцца ўзрост на 73 млн. На канец 1972 года будзе нас на зямлі 3,7 мільярда. Пры такім, як зараз, тэмпе ўзросту насельніцтва зямлі (2 працэнты ў год) у 2000 годзе будзе жыць на зямлі 7,4 мільярда асоб.

Найбольш жыхароў мае Азія, потым Еўропа, Афрыка, Паўночная Амерыка, Акіянія і Паўднёвая Амерыка.

Найменш нованароджаных дзяцей памірае ў Швецыі. Найбольш — у некаторых краінах Афрыкі і Азіі. (вл)

БССР

ЮБІЛЕЙ НАРОДНАГА ПЕСНЯРА

7 ліпеня грамадскасць Беларусі шматлікімі мерапрыемствамі адзначыла 90-ую гадавіну з дня нараджэння народнага паэта Беларусі Янкі Купалы.

Юбілею паэта быў прысвечаны ўрачысты сход, які адбыўся ў Дзяржаўным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балету БССР. У прэзідыуме былі кіраўнікі партыі і ўрада на чале з I сакратаром ЦК КПБ П. Машэравым, кіраўнікі і члены дэлегацый пісьменнікаў і грамадскасці Масквы, Ленінграда, усіх саюзных рэспублік, народныя паэты і пісьменнікі Беларусі, выдатныя дзеячы культуры, навукі і мастацтва.

Да гэтага юбілею ўсесаюзная фірма грампласцінак «Мелодыя» падрыхтавала двухбаковую пласцінку «Гігант», якая прыносіць лепшыя творы Янкі Купалы. Пласцінка пачынаецца запісамі голасу паэта, зробленымі ў 1934 і 1936 гадах. Аўтар чытае паэтычнае прывітанне першаму ўсесаюзнаму з'езду пісьменнікаў і верш «Песня будаўніцтву». Затым гэтая ж купалаўская грампласцінка ўвекавечвае паэму «Курган» у выкананні Б. Платонава і прыносіць некалькі песняў на словы паэта, між іншым «І вецер, і сокал, і я», «Закацілася сонца», «Яр і каліна», «Я калгасніца», «Добры дзень, Масква».

МЕМАРЫЯЛЬНЫ КОМПЛЕКС

У Мінску, дзе зыходзяцца вуліцы Янкі Купалы і Ленінскі Праспект, устаноўлен помнік Янку Купалу. Сямiметровая бронзавая фігура песняра стаіць на гранітным п'едэстале, што сімвалізуе пласт роднай зямлі, якую паэт натхнёна апяваў да канца сваіх дзён. Ля падножжа, побач з «Папараць-кветкай», б'е крыніца і, разам з белымі бярозамі і каменнямі-валунамі, напамінае дарагія сэрцу паэта родныя мясціны. Памятны комплекс дапаўняе скульптурная кампазіцыя «Купальская ноч», у якой дзве дзяўчыны, паводле народнага звычаю, кідаюць у ваду вянкі з палявых кветак. Цэлае наваколле перад гэтым помнікам таксама загаспадарана купалаўскімі і народнымі беларускімі матывамі.

НАД ТВОРАМІ КУПАЛЫ

У чэрвеньскіх грамдска-літаратурных беларускіх журналах знаходзім шмат крытычнага матэрыялу, прысвечанага купалаўскай тэме.

«Полымя» друкуе заўвагі Ц. Ліякумовіча «Над купалаўскім радком» аб перакладах твораў паэта на рускую мову. а Юрась Свірка на старонках гэтага ж часопіса аналізуе пераклады твораў Някрасава, якія выйшлі з-пад пяра Купалы.

«Маладосць» змяшчае артыкул Ул. Юрэвіча «Даследуюцца рукапісы Купалы». Гэта рэцэнзія на кніжку Р. І. Гульмана «Тэксталогія твораў Янкі Купалы», якая выйшла ў Мінску ў 1971 годзе. Там жа Ж. Дапсюнас і В. Дэконская расказваюць пра пецярбургскі перыяд у жыцці Янкі Купалы, пра асяроддзе, у якім ён там знаходзіўся.

На старонках журнала «Нёман» знаходзім артыкул В. Казберука, які ацэньвае змест кніжкі М. Р. Яраша «Янка Купала і беларуская паэзія». Між іншым, у гэтай публікацыі аўтар разглядае сувязі Янкі Купалы з творчасцю польскага пісьменніка Станіслава Пшыбышэўскага, які быў асновапаложнікам эстэтычнай плыні ў польскай літаратуры, што выяўлялася ў лозунгу «Мастацтва для мастацтва». (вр)

ПОЛЬШЧА

ПАСЯДЖЭННЕ ПАЛІТБЮРО

4 ліпеня адбылося пасяджэнне Палітбюро ЦК ПАРП, на якім быў абмеркаваны праект праграмы павелічэння сельскагаспадарчай прадукцыі ў гадах 1973—1975. У праграме прадбачваецца перш за ўсё паляпшэнне гаспадаркі зямельнымі ўгоддзямі і выкарыстанне прадукцыйных рэзерваў у паасобных гаспадарках.

ПАСЯДЖЭННЕ СЕЙМА ПНР

5 і 6 ліпеня адбывалася V пленарнае пасяджэнне Сейма ПНР, на якім быў абмеркаваны праект перспектывічнай праграмы будовы жылых кватэр, былі прыняты новыя законы адносна загаспадарвання вольных зямельных плошчаў у гарадах і справаздача ўрада аб выкананні гаспадарчага плана і бюджэта дзяржавы за перыяд ад 1 студзеня да 31 снежня 1971 года.

ВІЗІТЫ Э. ГЕРКА І П. ЯРАШЭВІЧА

I сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк і старшыня Рады Міністраў П. Ярашэвіч наведалі Шчэцінскую сточню і прадпрыемства «Дана». Цікавіліся яны сацыяльна-бытавымі праблемамі і асабістымі дасягненнямі рабочых гэтых прадпрыемстваў.

*

8 ліпеня I сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк наведаў будову фабрыкі самаходаў у Бельску-Бялай і Тыхах. I сакратар ЦК цікавіўся ўмовамі працы будаўнічых калектываў і магчымасцямі, дзякуючы якім можна было б скараціць цыкл пабудовы фабрыкі і як найхутчэй распачаць прадукцыю новых самаходаў.

АГУЛЬНАДЗЯРЖАЎНАЯ НАРАДА

3 ліпеня ў Варшаве адбылася нарада гаспадарчага актыву, на якой была абмеркавана праграма развіцця і ўдасканальвання паслуг для людзей да 1980 года. Нараду вёў старшыня Рады Міністраў П. Ярашэвіч.

НАРАДА ПАРТЫЙНАГА АКТЫВУ Ў ОЛЬШТЫНЕ

3 ліпеня адбылася нарада партыйнага актыву ў Ольштыне, якая прысвячалася абмеркаванню праграмы грамадска-гаспадарчага развіцця Вармii і Мазураў. У дыскусіі былі адзначаны існуючыя рэзервы гэтага рэгіёна ў сельскай гаспадарцы і ў турыстыцы. У нарадзе прымаў удзел I сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк.

ВІЗІТ К. ВАЛЬДГАЙМА

5 ліпеня наведаў Польшчу з чатырохдзённым афіцыяльным візітам генеральны сакратар ААН др Курт Вальдгайм. Правёў ён сустрэчу з міністрам замежных спраў С. Альшоўскім, а таксама з членамі Палітбюро ЦК ПАРП. Візіт К. Вальдгайма ў Польшчы з'яўляецца яўным доказам канструкцыйнага супрацоўніцтва Польшчы з новым генеральным сакратаром ААН.

ЗЛЁТ МОЛАДЗІ

19 ліпеня адбудзецца ў Лодзі злёт маладых перадавікоў працы і навукі. Зараз ідзе падрыхтоўка да гэтага агульнадзяржаўнага мерапрыемства. Для ўдзельнікаў пастаўлена больш 600 палатак. Увесь гэты маладзёжны гарадок пабудавалі салдаты. (ця)

ВАЯВОДСТВА

ЗАГІНУЎ ТАВ. ЯН СТОМПАР

Экзекутыва Ваяводскага камітэта партыі з глыбокім сумам паведаміла аб трагічнай смерці сакратара ВК партыі па справах сельскай гаспадаркі тав. Яна Стомпара.

Тав. Ян Стомпар трагічна загінуў 3 ліпеня ў час пабыўкі ў Манголіі. Пахаваны 10 ліпеня ў Варшаве на вайсковых могілках на Павонзках.

У асобе Яна Стомпара наша ваяводства, наша партыйная арганізацыя страціла адданага, заслужанага дзеяча, добрага арганізатара і вельмі добрага, сардэчнага чалавека.

ПАМЁР ТАВ. Д. ГОСЦІК

У час выконвання сваіх службовых абавязкаў раптоўна 5 ліпеня памёр намеснік кіраўніка арганізацыйнага аддзела ВК ПАРП тав. Дзмітр Госцік. Тав. Д. Госцік быў адным з тых, што аддана працавалі на карысць нашага ваяводства, для яго няспыннага развіцця. Пахаваны на камунальных могілках у Беластоку.

ЗАКЛІК ДА МОЛАДЗІ

Пачалося жніво. Першыя снапы жыта паявіліся на палях у паўднёвай частцы нашага ваяводства — у Сямяціцкім павеце. Сёлета жніво будзе нялёгкім. Значная частка збожжа палягла ад моцных ліўняў. Цяжка будзе ўсюды ўвайсці машынам. Кожная пара рук патрэбна ў гэтую гарачую пару.

Таму Ваяводскі камітэт па супрацоўніцтву маладзёжных арганізацый звярнуўся з заклікам да ўсіх членаў ЗМС, ЗМВ, ЗГП, ЗСП і КМВ, да ўсёй моладзі, якая прабывае на вёсцы, дапамагчы збіраць ураджай. У закліку гаворыцца аб дапамозе адзінокім людзям, аб арганізаванні апекі над дзяцьмі, аб дапамозе ПГР-ам, спулдзельням і сельгасгурткам. І ў сёлетняй акцыі, як і ў мінулыя гады, узняты лозунг «Кожны колас на вагу золата».

ШЛЯХАМ БАРАЦЬБЫ

8 і 9 ліпеня па ініцыятыве аддзела ПТТК пры фабрыцы імя Сяржана адбыўся традыцыйны, X ужо матацыклетна-аўтамабільны крос «Шляхам барацьбы тэкстыльшчыкаў Беласточчыны». Сёлета гэта мерапрыемства адбывалася перш за ўсё з думкай аб адзначэнні 30-годдзя ППР. Траса кросу праходзіла з Беластока праз Заблудаў, Міхалова, Жэдню, Крулёвы Мост і зноў вяла ў Беласток. Удзельнікі кросу паклалі вянкі і букеты кветак ля памятных табліц на вул. Варшаўскай, у Грабаўцы і ў Міхалове, на месцах, дзе загінулі барацьбіты за волю ў час гітлераўскага нашэсця. У кросе ўдзельнічала больш 200 тэкстыльшчыкаў.

ПЕРШЫЯ ТЫСЯЧЫ

Аўгустоўскае сілікатнае прадпрыемства дало ўжо першую цэглу. Ліпеньскі план прадугледжвае 2300 тыс. штук, поўная магутнасць прадпрыемства — 52 млн. штук цэглы ў год.

I МЕСЦА

Беластоцкае ваяводскае прадпрыемства супрацьпажарнага абсталявання ўжо другі раз запар заняло першае месца ў краіне сярод прадпрыемстваў гэтага тыпу. Беластоцкае прадпрыемства, апрача супрацьпажарнага абсталявання, прадукуе таксама грамаадводы і часткі для мотапомп. (яч)

NIEDZIELA 16.VII.

8.30 Program dnia. 8.35 „Przypominamy, radzimy". 8.45 „Alarm przeciwpożarowy trwa". 9.00 „Stawka większa niż życie" — film TVP. 9.50 „Australia" cz. II („W cztery świata strony"). 10.25 „Przygoda z piosenką" — film fab. pol. 12.00 Pieśni St. Moniuszki śpiewa Chór Chłopięcy i Męski pod dyr. St. Stuligrosza. 12.45 „Po to, aby ocalić" — film ang. („Swiat, który nie może zginąć"). 13.10 Dzienik TV. 13.30 „Przemiany". 14.00 Dla dzieci: J. Wilkowski — „Tapir" („Ula i świat"). 14.20 „Uśnij mi uśnij, mój mały syneczku" („Z teki folklorystycznej Adolfa Dygacza"). 15.05 Estrada Literacka: „Obmyślam świat" („Monografie poetyckie") — liryka Wiesławy Szymborskiej. 15.50 „Polonia na świecie". 16.20 „W starym kinie" — „Sally z cyrkowej areny" — film arch. USA. 18.45 „Wieczór bez gwiazdy" — Irena Wiśniewska i Andrzej Lipski. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 „Ostatni lot Albatrosa" — film fab. radz. odc. I. 21.15 PKF. 21.25 „Estradowe spotkania" — program rozr. 22.15 Magazyn sportowy.

PONIEDZIAŁEK 17.VII.

16.40 Program dnia. 16.45 Dziennik TV. 17.10 „Echo stadionu". 17.35 „Fotoreporter wojenny" — film dok. pol. 17.55 „Eureka". 18.35 „Drogami współczesności" — rep. film. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. 20.05 Letni Przegląd Teatru TV: T. Wilder — „Nasze miasto". Reż. — J. Gruza. 21.55 „W 30 minut dookoła świata" — mag. spraw międzyn. 22.25 Chopin i Rachmaninow w interpretacji pianisty Edwarda Auera (USA). 22.50 Dziennik TV.

WTOREK 18.VII.

10.00 „Cudotwórczyni" — film fab. USA. 11.40 Przerwa. 16.40 Program dnia. 16.45 Dziennik TV. 16.55 „Oferty". 17.15 „W sprawie opinii". 17.45 Telewizyjny Ekran Młodych. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. Kronika Zlotu Młodzieży. 20.10 Kino Interesujących Filmów: „Cudotwórczyni" — film fab. USA. 21.50 Teatr na trasie" — rep. film. 22.20 Dziennik TV.

ŚRODA 19.VII.

8.15 Matematyka w szkole: „Środki graficzne" cz. I. 8.50 Matematyka w szkole: „Środki graficzne" cz. II. 9.20 Przerwa. 10.00 „Kobieta w bieli" — film franc. odc. I. 11.00 Przerwa 16.40 Program dnia. 16.45 Dziennik TV. 16.55 „Teleferie". 18.20 TV Kurier Warszawski. 18.40 „Drogami współczesności" — rep. film. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. Kronika Zlotu Młodzieży. 20.10 „Kobieta w bieli" — film franc. odc. I. 21.00 PKF. 21.10 „Świat i Polska". 21.40 „Capriccio" — film muzyczny. 22.00 Dziennik TV. Wiadomości sportowe.

CZWARTEK 20.VII.

8.15 Matematyka w szkole: „Środki graficzne" cz. III. 8.50 Matematyka w szkole: „Środki graficzne" cz. IV. 9.20 Przerwa. 16.40 Program dnia. 16.45 Dziennik TV. 16.55 Magazyn ITP. 17.10 „Bieg po zdrowie". 17.30 „Sylwetki X Muzy" — Wiesława Mazurkiewicz. 18.00 „Poligon". 18.30 TV Kurier Lubelski. 18.50 „Sześć lat po rozruchu" — rep. film. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik TV. Kronika Zlotu Młodzieży. 20.05 „Przypominamy, radzimy". 20.10 „Kto opłakuje doktora" — film fab. ang. 21.00 „Perspektywy techniki". 21.30 „Sztuka kochania także jest sztuką" (Wieczorowy Uniwersytet dla Starszych Panów"). 22.05 Dziennik TV. Wiadomości sportowe.

PIĄTEK 21.VII.

10.00 „Wesele Boryny" — film seryjny TVP („Chłopi"). 11.00 Przerwa. 16.40 Program dnia. 16.45 Dziennik TV. 16.55 „Teleferie". 17.50 TV Kurier Mazowiecki. 18.10 „Kraj". 18.55 „Lipcowy polonez" — transmisja uroczystego koncertu z Sali Kongresowej PKiN w Warszawie z okazji rocznicy Manifestu PKWN. 20.30 Dziennik TV. Kronika Zlotu Młodzieży. 21.00 „Wesele Boryny" — film seryjny TVP („Chłopi"). 22.10 Dziennik TV. Wiadomości sportowe. 22.35 „Międzynarodowy coctail".

SOBOTA 22.VII.

8.55 Program dnia. 9.00 „Ostatnia szansa" — film TVP („Stawka większa niż życie"). 9.55 Zlot młodzieży Polskiej w Łodzi. Spotkanie z Kierownictwem Partii i Rządu. 12.30 Dziennik TV. 13.00 VI Ogólnopolski Festiwal Folklorystyczny w Płocku. „Z pieśnią i tańcem na Wiślanej skarpie". 14.00 Dla dzieci: J. Karnowski — „Kaszubi pod Wiedniem". 15.00 „Pod pomnikiem Chopina" — recital chopinowski w wyk. L. Grychtołówny. 15.30 „Kuźnia" — rep. film. 16.00 „Ogłoszenie matrymonialne" — film TVP (komedia). 17.00 Zlot Młodzieży Polskiej w Łodzi. Uroczystość otwarcia VI Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Szkolnej oraz sprawozdanie z międzynarodowego meczu piłki nożnej ŁKS — Penarel Montevideo (Łódź). 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15. „Kwiaty i piosenki dla Lubelskiej Ziemi" („Z wizytą u Was"). 21.45 Dziennik TV. Wiadomości sportowe. Kronika Igrzysk Młodzieży Szkolnej. 22.20 „Album Polski" — film fab. pol.

СВЯТА МАЛАДОСЦІ

ЗМС-оўскае Свята маладосці становіцца ўжо традыцыяй. Апошнім часам святкавалі яго і ў Арэшкаве. Тутэйшая моладзь вельмі актыўная і вядомая сваімі грамадскімі чынамі.

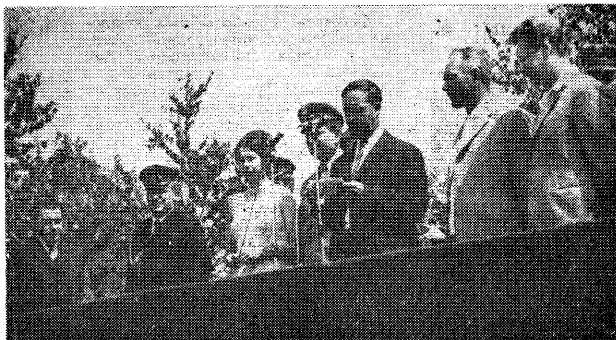

Прэзідыум Свята маладосці. Урачыстасць адкрывае старшыня мясцовай ГРН Юры Назарук.

Танцуюць самадзейнікі з Кляшчэляў.

Памятныя дыпломы за дапамогу ў ахове мяжы ўручае членам ЗМВ прадстаўнік беластоцкай часці ВОП.

Першая частка арэшкаўскага Свята маладосці мела характар мітынгу. Адзначалася 27-ая гадавіна ВОП. Свята маладосці адкрыў старшыня мясцовай ГРН Юры Назарук. З дакладам выступіў старшыня грамадскага праўлення ЗМВ Міхась Малмышка. Затым сакратар павятовага праўлення ЗМВ Сапяжынскі падвёў вынікі сёлетняй працавітай «Вясны чынаў». Чыны склалі суму 375 тысяч злотых.

На заканчэнне афіцыйнай часткі былі прадстаўлены перадавікі чыну: Алякеей Назарук з Вітава, Аляксандр Бошка з Сухавольцаў, Зіна Анапрыюк з Дубічаў Царкоўных і Янка Чэрнякевіч з ПОМ у Нарве. Яны прымуць удзел у цэнтральным злёце польскай моладзі ў Лодзі, які адбудзецца ў ліпені г.г.

Вынікі турніра падводзяць Янка Казлоўскі (ЗМВ) і Аляксей Рачкевіч (ПРН).

У другой частцы Свята маладосці адбыўся турнір паміж грамадамі Арэшкава і Дубічы Царкоўныя. Прадстаўнікі і каманды гэтых грамадаў змагаліся ў такіх канкурэнцыях як перацягванне ліны, матч паміж жаночымі валейбольнымі камандамі, футбол, велагонка, пілаванне дрэва, конкурс супрацьпажарных каманд, конкурс вясковых асілкаў, конкурс на найлепшага возчыка і г.д. Пры ацэнцы вынікаў турніру прымаліся пад увагу і паказчыкі выканання грамадскіх чынаў, куплі мінеральных угнаенняў, а таксама выкананне народных песень і старынных вясковых абрадаў. Абедзве каманды паказалі сцэнкі з вясельных звычаяў і абрадаў. Па-за конкурсам у перарывах паміж паасобнымі канкурэнцыямі выступалі з сваёй праграмай вясковыя танцоры з Арэшкава Марыя і Уладзімір Кошэль, якія выканалі «каробушку» і «кракавяка», спявалі дзяўчаты з Грабаўца Зіна Петручук і Марыя Масальская, якія выконвалі беларускія песні. Турнірныя спаборніцтвы выйгралі гаспадары (24:22).

У далейшай частцы Свята маладосці выступалі харавы і танцавальны калектывы з Кляшчэляў, эстрадны калектыў з Дубінаў, а таксама моладзь з Сухавольцаў, якая выступіла з гумарыстычнымі сцэнкамі.

Свята маладосці ў Арэшкаве закончылася народным гуляннем, якое зацягнулася з вечара аж да белага рання. Амаль кожны прысутны знайшоў сабе тут нешта цікавае. Найбольш захапляючым быў менавіта турнір грамадаў. Быў ён праведзены вельмі спраўна.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкі

Перад стартам велагоншчыкаў.

Ліну цягнуць арэшкаўскія асілкі.

Сцэнка з рэгіянальнага абраду — убіранне маладой.

Мерапрыемства карысталася вялікім зацікаўленнем усіх гледачоў.

Спявае дуэт з Грабоўца: Зіна Петручук і Марыся Масальская.

Спаборнічаюць возчыкі.

РЭПАРТАЖ З ВЁСКІ КУЗАВА

СЛЕДАМ ЖЫЦЦЯ І СМЕРЦІ

Вясковы клуб «Руху», вясковая крама, ды вясковая пастарэлая царкоўка — вось цэнтр вёскі Кузава ў Гайнаўскім павеце, яе галоўная плошча, дзе кожнаму па яго запатрабаванню...

Мне аднак трэба да Марыі Саласцюк. Але ў Кузаве можна з завязанымі вачыма кінуць каменем, а войкне з болю менавіта Саласцюк. Дык іду ад аднаго Саласцюка да другога, а пры нагодзе стараюся адгадаць, як жывуць людзі ў гэтай вёсцы? Дамы пераважна драўляныя, аднак найчасцей пакрытыя чарапіцаю, азбестоўкай, а нават і бляхай. Дзе-нідзе, як ганарыстая дзяўчына, шырокімі вокнамі глядзіць на вуліцу мураванка. Кузавяне бяды, відаць, не ведаюць. Такое ў мяне першае ўражанне. Ці сапраўды яно так?

Ад станцыі Чарэмха, да якой з Кузава ледзь рукой падаць, далятаюць пранізлівыя гудкі паравозаў. Гэтая важная, вузлавая станцыя корміць не адну навакольную вёску. Таму не вельмі здзіўляюся, калі мне гавораць, што ў Кузаве няма такой сям'і, з якой нехта не пайшоў бы ў чыгуначнікі. Магчыма адтуль і гэтыя мураванкі, і бляха на дахах.

У шостым будынку за старэнькай царкоўкай, — гаварылі мне, — жыве Саласцюк.

За варотамі, абапершыся на дубінку, стаяла там згорбленая бабуля і змучанымі вачыма глядзела на мяне. Захацелася мне чым-колеч пацешыць яе.

— Дзень добры, вам бабулька! — прывітаўся я і запытаў: — Як жывем?

— От, жывем ды... гаруем... — сумна адказала яна.

— Гаруем? — паўтарыў я апошні яе сказ. — Чаму?

— А як не гараваці, калі чатырох сыноў нарадзіла, на руках вынасіла і... адна засталася, як той калок у полі...

— А сыны дзе?

— У зямельцы, у святой яны, у глыбокіх магілах... І бацька іх там... Дачка толькі засталася... У яе я цяпер на ласкавым хлебе...

Яе голас, бы шпількі, сваім набалелым тонам калоў мяне ў сэрца. Пражыла яна на гэтым свеце ўжо 88 гадоў. Першы раз смерць застукала ў яе дзверы ў 1940 годзе.

— Было гэта яшчэ пры «саветах», — апавядае Наталля Качук, бо менавіта так завецца гэтая старэнькая бабуля, — збіраліся мы на выбары дэпутатаў. Міхась, значыць мой муж, застаўся дома, бо хварэў на ныркі. «А глядзі, — наказваў ён мне, — не гуляй ты там доўга і на танцы не заставайся!» Не паспела я дайсці да Кляшчэляў, а ён ужо Богу душу аддаў.

Тады, у час гэтых выбараў у дэпутаты сельсавета выбралі яе першага сына — Пятра.

— Ён такім баявым, актывістам быў, — гаворыць бабулька. — Калі закончылася вайна, знайшліся такія, што не даравалі яму гэтай актыўнасці — наслалі на яго бандытаў. Не забуду я да смерці яго крыку — так білі яго, так знуткаваліся над ім. А калі ўжо ляжаў амаль непрытомны, дык адзін з іх гаворыць: «Забіць бы гэтую камуністычную свінню!» А другі яму адказвае: «Пакінь, хай бахуроў пагадуе!»

Такім чынам застаўся Пятро, каб гадаваць трое дзяцей і... адпомсціць за сваю крыўду. Стаў армоўцам, узяўся за зброю і пры наступнай сустрэчы з «ляснымі» не дапусціў іх да сябе, хаця атрымаў цяжкае раненне. На жаль, здароўе яму адбілі. Ён памёр, не дачакаўшыся 60 гадоў жыцця.

Працяг на стар. 4

НА СПАРТЫЎНАЙ НІВЕ

• Спартсменкі •

Спартсменкі з Арэшкава

Дзяўчаты ў спартыўных касцюмах... Гэта ўсё яшчэ рэдкая карціна ў вёсках Гайнаўшчыны. Нам удалося сустрэць спартсменак з Арэшкава і Дубіч Царкоўных у час валейбольнага матча. Удзельнічалі ў ім: Галена Кошэль, Ірэна Сакоўская, Галена Сахарчук, Валя Бугвін і Ніна Герасімюк (каманда з Арэшкава) і Насця Бялявец, Бася Васілеўская, Зіна Петручук, Яня Твароўская, Вольга Тамашук і Насця Гіль (каманда з Дубіч Царкоўных). Матч выйгралі дзяўчаты з Арэшкава.

Варта дадаць, што дзяўчаты ўспамянутых каманд з'яўляюцца членамі ЛЗС. У іх вёсках ёсць спартыўныя пляцоўкі, валейбольныя сеткі і мячы. Найчасцей іграюць у сяткуўку. Рэдка калі адбываюцца матчы каманд хаця б з суседніх вёсак. У сувязі з тым неабходна, каб павятовае аб'яднанне ЛЗС у Гайнаўцы арганізавала больш такіх матчаў. Такое ёсць жаданне ўсіх тых дзяўчат, якім справа спорту і здароўя не з'яўляецца абыякавай. Вясковыя дзяўчаты хочуць таксама быць добрымі спартсменкамі.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага

Жаночая каманда з Дубічаў Царкоўных.

(Пачатак на стар. 3)

СЛЕДАМ ЖЫЦЦЯ І СМЕРЦІ

Другі сын бабулькі Наталлі зваўся Хведар. У 1940 годзе пайшоў у Чырвоную Армію. Дома засталася маладая жонка, з якой пражыў ён усяго адзін тыдзень часу.

— Доўгі час не мела я ад яго аніякай вестачкі, — гаворыць бабулька. — Аж но зараз як нас саветы вызвалілі, прыходзіць пісьмо, што ён у польскай арміі, што ваяваў пад Леніна, а цяпер знаходзіцца пад Варшавай. О, каб вы ведалі, як я чакала заканчэння вайны!

Вайна закончылася, аднак Хведар Качук дамоў не вярнуўся. Два дні перад яе заканчэннем камандаванне аднатавала: «Загінуў без весці». І такое ж паведамленне атрымала маці.

Трэці сын — Іван — з выгляду быў здаравяка, мяшок жыта браў пад руку, як вязку сена. Сэрца аднак падвяло яго. Памёр на 41-ым годзе жыцця.

— Сядзелі мы за вячэрай, — успамінае бабулька, — гаварылі пра гаспадарскія справы. «Заўтра дроў трэба будзе насячы», — сказаў мой Ваня і раптам галава яго ўпала на стол, на міску з супам... Я да яго, а ён ужо непрытомны...

Мікалая — чацвертага сына бабулькі Наталлі — смяротна перапалохалі гітлераўцы.

— Стаяў ён у вёсцы на варце, — далей снуе сваю аповесць старэнькая маці. — Прыехалі немцы і загадалі завезці іх да таго, хто жане самагонку. Цэлую ноч мой Колька блытаўся з імі па вуліцы і не мог рашыцца, у якую хату зайсці. І ад гэтага перапалоху ён і памёр. А я засталася адна, хаця іх на руках вынасіла, з пялёнак... — зноў загаласіла старэнькая бабуля. Я пачакаў, каб яна крыху супакоілася, а пасля запытаў:

— А можа вы ведаеце Марыю Саласцюк?

— То ж то мая дачка, у якой я тут да смерці... Толькі няма яе дома...

Ад мужа Марыі, Яна Саласцюка, я даведаўся, што іх зямельныя справы, якія мяне цікавілі, ужо паспяхова вырашаны.

— Нядаўна давялося мне быць у павятовым камітэце партыі, — гаварыў селянін. Справу дапамаглі аформіць, бо рацыя была мая.

Ад яго я таксама даведаўся, што бабулька Наталля за сына, які загінуў на фронце, атрымоўвае 760 злотых месячнай пенсіі.

Ад гэтага павесялела крыху на душы. Я смялей паглядзеў на яркае чэрвеньскае сонца. І аблупленая з фарбы вясковая царкоўка не здалася мне ўжо так сумнай.

Віктар Рудчык

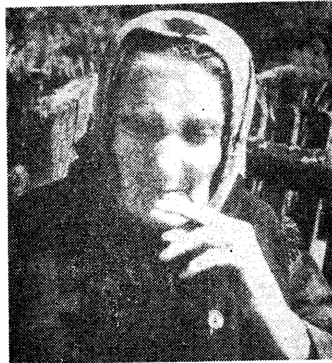

Наталля Качук.

Пачатак на стар. 1

ПЕСНЯ ВЯРТАЕЦЦА Ў НАРОД

наў, пясчанымі выбоямі. Вёска нічым асаблівым не славіцца. Разбітыя на калоніі хаты, купінамі расселіся далёка адна ад другой. Некаторыя хаты стаяць пустыя ў летняй цішыні, вокны завешаны. Іхнія гаспадары пакінулі іх, паехалі ў свет шукаць чагосьці лепшага. Не выглядае на тое, каб вёска мела шырокія і аптымістычныя перспектывы.

Уладзімір Назарка жыве тут з жонкай і двума малымі дзяцьмі. Пра жонку яго Лілію нельга не ўспомніць. Яна з тых цудоўных людзей, якія прышэльцу дараць сваю цёплую ўсмешку і шчырасць.

У сасновым лесе за Валодзіным панадворкам не сціхаў жаваранак, а ён — гаспадар Назарка, сеўшы на табурэцік сярод двара, заспяваў і заіграў, на нашу супольную — маю і жончыну просьбу, адну са сваіх песень: «Цяжка, цяжка на сэрцы, як сонца заходзіць, што мой мілы чорнабрывы, да другае ходзіць...»

Чатырохгадовы Валодзін сын Мірэк, бачу, за бацькам, але толькі губамі, падспеўвае, голасу не чуваць. Малая дзяўчынка на каленях мацеры рытмічна падскаквае ў такт гармоніка. Дзесь з глыбі панадворка з зялёных кустоў паказаўся старычок — бацька, а з-за суседскага плоту чуем голас бабкі: «То зайграй, Валодзька, яшчэ што, а то толькі дзяцей ўзбунтаваў».

Валодзя Назарка з Ціванюкоў нагадвае даўняга трубадура, які з неадлучным сваім музычным інструментам вандраваў і спяваў любоўныя былі пад уквечанымі вокнамі каханых.

Валодзя Назарка таксама вандруе па вёсках і мястэчках, але вельмі ахвотна спявае ён старынныя беларускія песні, разліўныя, удумлівыя і сумныя. «Гэтыя песні людзі горача прымаюць», — кажа. Называе мясцовасці, куды ездзіў і дзе спяваў. Заехаў аж у Кляшчэлі.

Сяброў для сваіх песенных вандровак знайшоў у Семяноўцы — 15 кіламетраў ад Ціванюкоў. Там скамплектавалася група людзей — іграючых і спяваючых. Удзельнічаюць яны ў вясковых забавах і тут спяваюць тады песні, таксама і беларускія, пры якіх людзі танцуюць. Песня вяртаецца ў народ, сярод якога нарадзілася. А Валодзя Назарка, аўтэнтычны народны пясняр, садзейнічае гэтаму працэсу.

На маё здзіўленне, што аж у Семяноўцы знайшліся сябры, а не бліжэй, хоць бы ў Юшкавым Грудзе, Уладзімір Назарка найперш доўга хваліць тых людзей, з якімі працуе ў Семяноўцы: што здольныя, што добра іграюць, што дысцыплінаваныя і што добра было б асабіста паехаць і ўласнымі вачыма ўбачыць гэты семяноўскі калектыў. А потым гаворыць, што і ў Юшкавым Грудзе ёсць умовы і ёсць людзі для добрага калектыву, які мог бы працаваць на мясцовых народных песнях. Называе людзей, якія згодны спяваць: Люба Саковіч, Яўгенія Грыка, Ніна Саковіч, Зіна Саковіч, Галубоўскі — бацька Любы Саковіч.

А чаму ўсё ж такі няма калектыву ў Юшкавым Грудзе? «Прыдаўся б інструктар», — нясмела адказвае мой субяседнік. «А вы? — пытаю. — Вядзеце ж калектыў у Семяноўцы?» «Так, — кажа Уладзімір Назарка, — але ў гэтым выпадку прыдаўся б інструктар для мяне самога, хоць раз у месяц».

Вера Леўчук

Фота Цаф — П. Савіцкі

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА
АЛЯКСАНДР БАРШЧЭЎСКІ

ПЕРЫЯД XIX СТАГОДДЗЯ

ВІНЦУК ДУНІН-МАРЦІНКЕВІЧ. ЧАСТКА IV

У оперы «Сялянка» прымяняе Марцінкевіч казачны прыём аб перамозе дабра над злом. Канчаткова Лятальскі — франкаман пераконваецца, што ўсе яго ўпадабанні былі пазбаўлены сэнсу. У сэрцы яго выбухае патрыятычнае пачуццё. У эмацыянальнай дэкларацыі Лятальскі дзякуе Юліі і яе бацьку за тое, што яны навучылі яго кахаць родную прыроду і шанаваць мясцовы люд. Лятальскі цвёрда пастанаўляе застацца ў сваёй краіне і працаваць для эканамічнага і культурнага развіцця яе.

Ідэйнае і маральнае перараджэнне Лятальскага вельмі наіўнае, неперакануачае, пазбаўленае жыццёвай верагоднасці. Кніжнасць характэрная і для іншых герояў, выступаючых у творы. Прыкладам гэтай кніжнасці з'яўляецца постаць Юліі і яе бацькі Дабровіча, якія выразна ідэалізуюцца пісьменнікам. У творы выступае і «злы дух» — чорны характар аканом Выкрутач, які жорстка эксплуатуе сялян і які спрыяе непаразуменням паміж сялянамі і землеўласнікамі. Пісьменнік увесь свой гнеў кіруе не супраць Лятальскага, які ўсяго толькі нездысцыплінаваны, але высакародны юнак, а толькі супраць Выкрутача, які з'яўляецца прычынай сялянскіх няшчасцяў. Амаль кожны з выступаючых у «Сялянцы» персанажаў гэта чалавек з выразна акрэсленымі, пастаяннымі, статыстычнымі, рысамі характару. Амаль ва ўсіх выпадках маральныя ўласцівасці герояў акрэсліваюць іх прозвішчы. І так прозвішча Лятальскі падкрэслівае нясталасць характару героя, яго схільнасць да перамяшчэння з месца на месца. Прозвішча Дабровіч гэта сімвал дабраты і сардэчнасці. Шчырэцкі адзначаецца вялікай шчырасцю. Выкрутач — сімвал круцельства. Навум Прыгаворка, як з рукава сыпле прыказкамі і прымаўкамі.

Праблематыка «Сялянкі» даволі няпэўна звязана з рэчаіснасцю. Да найбольш верагодных персанажаў трэба аднесці Лятальскага. Адносіцца гэта асабліва да першай часткі твора, у якой Лятальскі паказаны, як касмапаліт. Рэальнымі рысамі надзелены персанаж Выкрутача, хаця не чужыя гэтаму персанажу моманты гіпербалікі.

Даволі адлеглы ад рэальнасці персанаж Наума Прыгаворкі, які меў у замысле аўтара прадстаўляць народ. Несумненна, Дунін-Марцінкевіч увасобіў у постаці Прыгаворкі некаторыя рысы беларуса. Кемлівасць, крытыцызм, дасціпнасць — усё гэта набліжае Прыгаворку да народа. Можам аднак гаварыць і аб штучнасці постаці Прыгаворкі. Выяўляецца яна ў тым, што Прыгаворка празмерна, часта без выразнай нагоды і патрэбы сыпле прыказкамі і прымаўкамі. Прыгаворка, несумненна, персанаж сцэнічны, сцэнічнасць гэтая часта шкодзіць жыццёвай аўтэнтычнасці.

Зрэшты, трэба памятаць, што жанр камічнай оперы, а такім творам з'яўляецца «Сялянка», павінен быць перш за ўсё сцэнічны, візуальны, дэкаратарскі, паказны. Усё гэта не можа не шкодзіць зместу. Форма твора і канчатковыя ідэйныя вывады — гэта галоўная мэта аўтара.

Аднак уся істота «Сялянкі», галоўная яе праблема і ідэя, якую хацеў выложыць аўтар, зусім не благія. Істота твора датычыць такіх важных спраў, як патрыятызм і касмапалітызм, сумленнасць і шахрайства, урэшце праблема праблем — народнае жыццё. Усе гэтыя вялікія праблемы вырашаны паверхнасна, без унікнення ў іх нутро, у іх істоту. Асабліва адносіцца гэта да народнага жыцця. Аўтар, несумненна, гаворыць, але толькі частку праўды аб гэтым жыцці. З некаторых фактаў, выказванняў і намёкаў вынікае адназначна, што народу жывецца цяжка. Але якія прычыны народнай нядолі? Паводле аўтара вінавата тут не феадальная сістэма, не землеўласнікі, а толькі паслугачы тыпу Выкрутача. Гэта яны сапхнулі сялян на дно нядолі. Гэта яны ашуквалі і народ і паноў. Калі б не яны, адносіны паміж народам і землеўласнікамі былі б дасканалымі, гарманійнымі і сардэчнымі. «Сялянка» сваім вастрыём накіравана супраць аканомаў, цівуноў, паслугачоў. «Сялянка» з'яўляецца формай апеляцыі да паноў. Аўтар прагнуў звярнуць іх увагу на прыгажосць уласнага краю, на дабрадушнасць і сумленнасць сялян, на эгаізм слоя пасрэднікаў.

І звярнуў. Верыў у паспяховасць такой апеляцыі. І таму ў канцы твора Лятальскі становіцца патрыётам і апекуном сялян, Выкрутач — сімвал зла пакараны, сяляне поўныя надзеяй аб лепшай будучыні. Усё гэтае аднекуль нам ужо вядомае. Адкуль? З казкі! У ёй заўсёды дабро перамагае зло. Нягледзячы на ўсе недахопы, «Сялянка» мае істотнае значэнне для беларускай літаратуры. Значэнне гэтае выяўляецца, між іншым, у тым, што «Сялянка» была першым прыкладам камедыйнай оперы і адным з першых твораў, у якіх постаць сялян паказана ў станоўчым асвятленні.

Беларускія кнігі

Кнігарня ў Саколцы, вул. Гродзенская 5 мае ў продажы наступныя кнігі на беларускай мове:

Багдановіч Максім, Альбом-выстаўка ў школе, цана 3 зл. 80 гр.

Дасканалы візуальны дапаможнік пры вывучэнні ў школе творчасці класіка беларускай паэзіі М. Багдановіча. Даступны і ўдумлівы каментарый, мноства ілюстрацый і вельмі ўдана падабраныя ўрыўкі з твораў — усё гэта робіць альбом вельмі карысным у школьнай практыцы. Старонкі ў ім задрукаваны толькі на адным баку, таму ён вельмі зручны для спажыткавання на выстаўку.

Гэтае выданне рэкамендуем усім школам і публічным бібліятэкам.

Арлянятам, Анталогія беларускай савецкай дзіцячай літаратуры ў двух тамах, Мінск 1967, том I стар. 488, цана 11 зл. 60 гр., том II стар. 436, цана 9 зл. 30 гр.

Надзвычай уданы і багаты выбар твораў для дзяцей. Змешчаны партрэты кожнага з аўтараў і пададзены асноўныя звесткі пра іх жыццё і творчасць для дзяцей і моладзі. Густоўныя каляровыя ілюстрацыі. У томе I знаходзяцца вершы, у томе II — апавяданні.

Выданне, неабходнае кожнаму настаўніку беларускай мовы для выкарыстання на ўроках і ў пазакласным чытанні. Гэта пазіцыя павінна быць абавязковай у кожнай школьнай і публічнай бібліятэцы.

«З рога ўсяго многа». Беларускія народныя казкі, Мінск 1968, 306 стар., цана 11 зл. 50 гр.

Аздобнае выданне беларускіх народных казак у апрацоўцы выдатных беларускіх пісьменнікаў.

Гэтая кніга неабходна ўсім настаўнікам беларускай мовы, вучням пачатковых школ, школьным і публічным бібліятэкам. Без яе немагчыма знаёмства дзяцей з багаццем і красачнасцю беларускай вуснай народнай творчасці, абаяльнасцю нашых народных казак.

Рэкамендуем яе таксама старэйшым як кнігу для чытання казак сваім дзецям, якія яшчэ не ходзяць у школу. Дасканалая рэч!

Дубоўка Уладзімір, «Казкі», Мінск 1968, стар. 336, цана 5 зл. 70 гр.

Кніга беларускіх народных казак у паэтычнай апрацоўцы вядомага беларускага паэта старэйшага пакалення. Багатыя каляровыя ілюстрацыі.

Падобна, як зборнік «З рога ўсяго многа», рэкамендуем яе настаўнікам, вучням, школьным і публічным бібліятэкам. Будзе яна карысным набыткам у кожнай хаце, дзе ёсць дзеці дашкольнага і школьнага ўзросту.

Вітка Васіль. «Беларуская калыханка», Мінск 1971. стар. 40, цана 1 зл. 10 гр.

Паэтычны сказ аб беларускай маці, прасякнуты высакароднымі пачуццямі любві і пашаны да нашых маці.

Рэкамендуем кнігу ўсім, але асабліва школам і публічным бібліятэкам.

Хадкевіч Тарас, «Жыла-была казка». Апавяданні, Мінск 1967, стар. 120, цана 2 зл. 90 гр.

Зборнік займальных апавяданняў для школьнікаў. Чытачы з прыемнасцю прасочаць за цікавымі прыгодамі юных герояў — іх аднагодкаў.

Рэкамендуем у школьныя і публічныя бібліятэкі.

«Дом кнігі» ў Саколцы ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем. Гэта вельмі зручна пры закупцы ў бібліятэкі (выстаўляе рахункі). Запатрабаванні трэба накіроўваць па адрасу: „Dom Książki", Sokółka, ul. Grodzieńska 5, woj. białostockie.

(мг)

Ці ведаеце, што...

...жыхары Гайнаўшчыны на працягу 1971 года выканалі грамадскіх чынаў на агульную суму 16,5 мільёнаў злотых. Найбольш грамадскіх чынаў рэалізавана пры пабудове і рамонце дарог. (ця)

З КРАЯЗНАЎЧЫХ ВАНДРОВАК

АБ ЧЫМ ГАВОРАЦЬ НАЗВЫ

Руда, Рудня, Рудніца, Рудка, Рудакі, Рудаўка, Руднік — з такімі або блізкімі да іх назвамі мястэчак, вёсак, ручаёў ці рэчак мы на кожным кроку сустракаемся на Беласточчыне.

«Аб чым жа гавораць гэтыя назвы? Што яны тояць у сабе?» — такія пытанні, напэўна, задаваў сабе не адзін дапытлівы чалавек. І хоць мо часам здагадкі яго вялі проста да думкі пра тое, што калісьці на Беласточчыне здабывалі руду і плавілі жалеза, ён не надта верыў у гэта. Бо і як тут паверыць: калісьці на Падляшшы былі капальні руды і доменныя печы да плаўкі жалеза!? Зусім неправдападобна! Аднак жа былі. І гэта непаддзвальна даказваюць гістарычныя факты. Аддайма ім голас.

Прыведзеныя ў пачатку артыкула назвы маюць у сабе корань «руд-». Мовазнаўцы выводзяць яго з індаеўрапейскага «reudh-», «roudh-» — «чырвоны». Гэтае значэнне захавалася ў літоўскай мове: «raudas» — «чырвоны», «rudis» «іржаўчына», «rudu» — «восень». «Rudy» ў польскай мове, як вядома, абазначае «рыжы». У праславянскай мове «руда» таксама значыла «чырвоная, рыжая», ад гэтага і пайшла назва прыроднага мінеральнага выкапня — руды, якая займела сваю назву ад уласцівага ёй колеру.

Насельніцтва, якое жыло на тэрыторыі сучаснай Польшчы, вельмі рана адкрыла карысныя ўласцівасці жалеза, і пачало займацца плаўкай яго з руды ўжо ў гальштацкім перыядзе (650—500 год да нашай эры), але пашыралася плаўка жалеза на гэтых землях у раннім лятэне (г.зн. 400 — 250 год да нашай эры). У так званым рымскім перыядзе (пачатак нашай эры — 400 год нашай эры) жалеза ўвайшло ў шырокі ўжытак на славянскіх землях. У сярэдневякоўі плаўкай жалеза славяне займаліся перш за ўсё ў тых мясцовасцях, дзе залежы руды выходзілі на паверхню зямлі або знаходзіліся неглыбока пад яе паверхняй (у Польшчы: на Слёнску, у Свентакшыскіх гарах). Але шмат было таксама так званай балотнай руды — лімоніту. Лімоніт знаходзіўся ўсюды, асабліва ў далінах рэк і ручаёў, а таксама ў забалочаных месцах на тэрыторыі ўсёй Славяншчыны, у тым ліку і на Падляшшы. Насельніцтва збірала гэтыя рудыя грудкі, вычэрпвала іх з дна рэчак і ручаёў, вылоўлівала з багны. Месцы ж, дзе лімоніту было найболей, нашыя продкі называлі «Руда», а ручаі і рэчкі — «Руднікамі». Вось адкуль і пайшлі назвы: Руда — хутар каля станцыі Валілы ў Беластоцкім павеце, Руда-Рэчка — вёска і пасёлак каля Чорнай Беластоцкай таксама ў Беластоцкім павеце і шэраг іншых мясцовасцей.

Сабраную руду сушылі, раздрабнівалі і плавілі. Плаўка адбывалася ў печах - дымарках. Гэта былі спецыяльныя ямы дыяметрам у 40—60 см і глыбінёю ў 50 см, выкапаныя ў гліне або са сценкамі, аблепленымі глінай. Унізе гэтай ямы была аддушына для доступу паветра і сплыву выплаўленага жалеза. Аддушына, звычайна, выходзіла ў суседнюю з дымаркай яму. У дымарцы распальвалі агонь, затым папераменна сыпалі ў яе драўнінны вугаль і руду. Драўнінны вугаль даваў тэмпературу ад 700 да 800 градусаў. Каб выплавіць жалеза з большай прымессю вугалю, у дымарку ўдувалі струмень паветра пры дапамозе скураных мяхоў. Метал, выплаўляючыся ў дымарцы, або выплываў з яе аддушынай або асядаў на яе дне, стопліваючыся ў своеасаблівы бохан. Гэты злітак металу калісьці называлі «крыцай». Ад яе і народны праклён: «каб ты сеў крыцаю», які яшчэ і ў наш час нярэдка чуваць на Беласточчыне.

Крыцу затым шмат разоў перакоўвалі, ачышчаючы такім спосабам жалеза ад жужалю і іншых некарысных прымесяў. Шляхам калення (гартавання), г. зн. папераменнага разагравання ў агні і астуджвання ў вадзе людзі выраблялі сталь. Праца пры выплаўцы і апрацоўцы жалеза была вельмі цяжкая і вымагала не абы-якіх уменняў і здольнасцей.

Людзей, якія займаліся гэтай справай, называлі «рудакамі». або «руднікамі». Назва гэтая захавалася ў назве вёскі Рудакі, грамада Горка, Сакольскага павету. Пасяленне, дзе жылі рудакі і займаліся сваім рамяством, атрымоўвала звычайна назву Рудні, Рудніцы або Рудкі. Вось адкуль займела назву вёсачка Рудня, грамада Юшкавы Груд, Беластоцкага павету; Рудніца, грамада Рахвалаўка, Беластоцкага павету; Рудка — вёска і мястэчка ў Бельскім павеце.

Яшчэ ў другой палавіне XVI стагоддзя рудны промысел быў шырока вядомы на Падляшшы. Сведчаць аб гэтым «люстрацыі» — перапісы каралеўскіх маёнткаў і вёсак з 1576 года. У гэтым дакуменце знаходзім звестку, што на рэчцы Трасцяніцы ў сяле Трасцяніцы (сённяшняя Трасцянка, Гайнаўскі павет) быў у карыстанні трасцянскага войта «рудны млын». За трыманне гэтага млына войт плаціў у каралеўскую казну 6 коп літоўскіх грашэй у год. З гэ-

(Працяг на стар. 6)

ФАЛЬКЛОР

• ЛЮБОЎНАЯ •

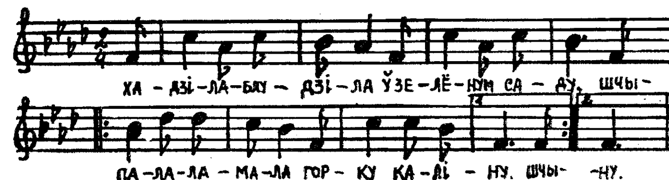

Хадзіла-блудзіла ў зялёнум саду,
Шчыпала-ламала горку каліну.
Шчыпала-ламала круты варата.
Ні смейся, мой мілы, што я — сірата.
Ні смейся, мой мілы, што я — сірата.
Ні смейся, мой мілы, ні насмяхайся,
Ні пайду за цібе — ні спадзевайся.
Ні пайду за цібе — ні спадзевайся.
Ты думаеш, міла, што браці я буду —
Паеду ў Расею, красіўшу знайду.
Паеду ў Расею, красіўшу знайду.
Праехаў Расею, усе гарада,
Ні знайшоў красіўшай, як я — сірата.
Ні знайшоў красіўшай, як я — сірата.
Прыехаў з Расеі пад іе варата:
«Скажэце той дзеўчыні, хай выйдзе сюда».
«Скажэце той дзеўчыні, хай выйдзе сюда».
Ой, выйшла дзеўчына засмучаная,
Відно па дзяўчыні: заручаная.
Відно па дзяўчыні: заручаная.
Ой, выйшла дзеўчына заплаканая,
Відно па дзяўчыні: заручаная.
Відно па дзяўчыні: заручаная.
Учора з вечора дала ручнічка,
Для того мілаго, што ні любіла.
Для того мілаго, што ні любіла.

Запісаў 22 красавіка 1972 г. Мікалай Гайдук ад Лідзіі Салавей 1921 г. нараджэння, якая жыве ў вёсцы Лявонавічы Беластоцкага павету. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Сяргей Лукашук.

• ВЯСЕЛЬНАЯ •
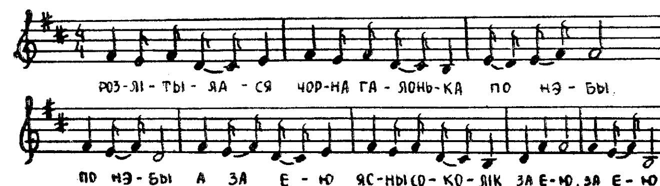
Розлітылася чорна галонька
По нэбы, по нэбы.
А за ею ясны соколік,
За ею, за ею:
— Зажды, пужды, молода галонька,
Ты моя, ты моя.
Вона стала, лісты одпысала:
— Ны твоя, ны твоя.
Поїдь собі, пошукай собі
Такеі, такеі.
Красныйшэі, ясныйшэі,
Як я е, як я е.
— Ой, проіхаў штыры губэрні,
Трэті вэрст.*
Ны знашов я хорошчэі,
Як ты е, як ты е.

*) невыразнае, магчыма: «трэці вэрх» — М. Г.

Ад Внучко Анны 1904 года нараджэння, вёска Чарэмха Гайнаўскага павету запісаў 17 мая 1972 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Сяргей Лукашук.

У СУПРАСЛЬ НА АДПАЧЫНАК

Супрасль — адна з прыгажэйшых мясцін на Беласточчыне, якая раскінулася над ракой Супраслянкай, сярод лугоў і лясоў. Нічога тады дзіўнага ў тым, што ахвотна прыязджаюць сюды на нядзельны адпачынак жыхары Беластока, а таксама курортнікі і турысты з цэлай краіны. Супрасль мае добрыя ўмовы для адпачынку на ўлонні прыроды. Для курортнікаў і турыстаў ёсць тут два рэстараны, кавярня, гасцініца, кампінговыя домікі, а таксама каля сотні байдарак.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага

Дом адпачынку і спецыялістычнай падрыхтоўкі ў Супраслі.

КУПАЛІЯНА

Купалаўская сесія

Як мы ўжо інфармавалі, 18 мая г.г. у Палацы культуры і навукі ў Варшаве адбылася ўрачыстая навуковая сесія камітэта славяназнаўства Польскай акадэміі нэвук, прысвечаная 90-ай гадавіне з дня нараджэння вялікага беларускага паэта Янкі Купалы. Днямі мы атрымалі ад др Э. Смулковай фота з сесіі, якія прапануем увазе нашых чытачоў.

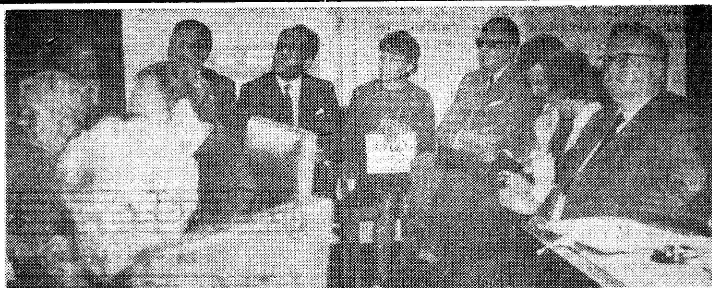

У сесіі прынялі таксама ўдзел дзеячы БГКТ на чале з сакратаром ГП Янкам Зенюком (у цэнтры).

Сесію адкрыў кіраўнік аддзялення славяназнаўства Польскай акадэміі навук праф. др Здзіслаў Шцібэр.

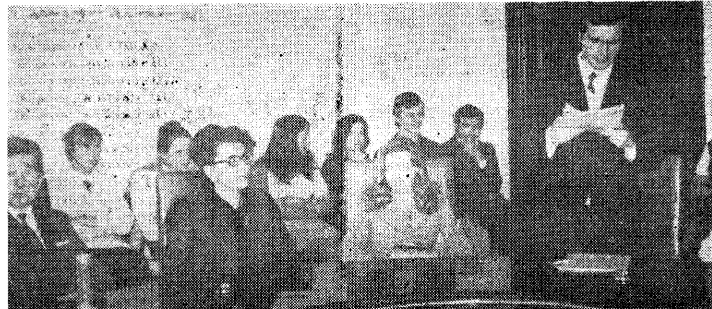

Мгр Уладзімір Стохель — дактарант Варшаўскага універсітэта, выпускнік кафедры беларускай філалогіі — выступіў з дакладам «Янка Купала, Адам Міцкевіч і Тарас Шаўчэнка». На другім плане — студэнты кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта.

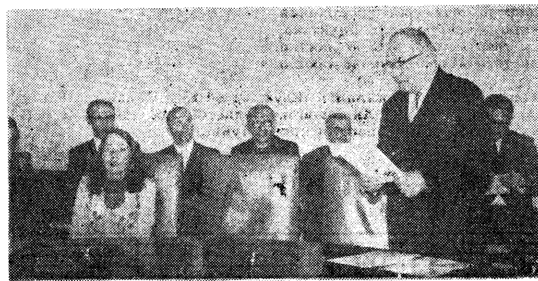

З дакладам выступіў рэктар Вроцлаўскага універсітэта праф. др Мар'ян Якубец.

Навуковы працаўнік Варшаўскага універсітэта др Аляксандр Баршчэўскі прадставіў на сесіі манаграфічны даклад «Янка Купала і польская літаратура».

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

МАКАРОН З СЫРАМ

На патраву трэба ўзяць 40 дэкаў макарону, 15 дэкаў цвёрдага вострага сыра, 15 дэкаў капчонага бочку ці саланіны. Макарон зварыць, адцадзіць і пераліць халодная вадой. Сыр сцерці на дробнай тарцы. На патэльні падсмажыць дробна нарэзаную саланіну ці капчоны бочак. Макарон на патэльні вымяшаць з тлушчам і скваркамі, падагрэць, вылажыць на талеркі і пасыпаць цёртым сырам.

Можна зрабіць макарон інакш. З тлушчу і мукі падрыхтаваць засмажку, дадаць да яе костку булёну, распушчаную ў шклянцы гарачай вады, а пасля дзве лыжкі памідорнага канцэнтрату. Соус гэты вымяшаць са звараным і адцэджаным макаронам. Саланіны не дадаваць. Макарон падагрэць, вылажыць на талеркі і пасыпаць цёртым сырам.

БУЛЬБА ПА-ВАРМІНСКУ

На паўтара кілаграма бульбы трэба ўзяць дэкаў 5 тлушчу, 2 дэкі цёртай булкі, 50 дэкаў капчонага дорша (траскі), яйцо, 5 дэкаў цыбулі, 2 лыжкі памідорнай пасты, 15 дэкаў смятаны, 5 дэкаў цвёрдага сыра, соль, перац. Бульбу памыць, ababраць і выпаласкаць. У кожнай бульбіне зрабіць дзірку, толькі вельмі асцярожна, каб не прадзюравіць дна. Падрыхтаваць фарш. Тлушч растапіць і размяшаць з цёртай булкай. Рыбу дзяліць на маленькія кавалачкі, зняўшы скуру і выняўшы косці. Зварыць крутое яйцо і пасячы яго дробна. Нарэзаную цыбульку падсмажыць на тлушчы. Усё гэта змяшаць з памідорнай пастай і прыправіць перцам і соллю па смаку. Фаршам напоўніць бульбу. У фаршы зрабіць невялічкія ямкі, у якія ўліць смятану. Кожную бульбіну зверху пасыпаць цёртай булкай і сырам. Бульбу палажыць на бляшку, падліць паўшклянкі вады і ўставіць у гарачую духоўку на 30—40 мінут. Бульба будзе гатова, калі зверху атрымаецца румяная скурка.

ГАРАЧАЯ ЗАКУСКА З СЫРАМ

1. 25 дэкаў цвёрдага сыра, 10 дэкаў бочку парэзаць на кавалкі. Кожны кавалак сыра загарнуць у скрылёчак бочку і накалоць на тоненькую палачку, абсмажыць на патэльні, каб бочак зарумяніўся. Падаючы на стол, пасыпаць патраву папрыкай ці дробна нарэзанай зялянінай пятрушкі. Хто любіць, можа яшчэ перад тым, як загортваць сыр, бочак памазаць паміроднай пастай або соусам «кечуп». Замест бочку можна ўзяць капчоную паляндвіцу.

2 . На патраву трэба ўзяць 20 дэкаў булкі, 5 дэкаў масла, 15 дэкаў плаўленага ці цвёрдага сыра, соус «кечуп». Булку парэзаць на кромкі, кожную кромку памазаць маслам, а пасля даволі тоўста — плаўленым сырам ці пасыпаць цёртым на тарцы цвёрдым сырам. На сярэдзіне кожнай кромкі можна палажыць крыху соусу «кечуп». Усё палажыць на бляшку, змазаную тлушчам, і запячы ў духоўцы.

Гаспадыня

АБ ЧЫМ ГАВОРАЦЬ НАЗВЫ

(Пачатак на стар. 5)

тай жа «люстрацыі» даведваемся, што «пры сяле Гукавічах ёсць млын на рацэ Локніцы, за які плоціць Счэх Руднік па 3 капы літоўскіх грашэй. Там жа руда таго ж Счэха Рудніка, за якую плоціць па 6 коп літоўскіх грашэй». Далей у тым жа дакуменце чытаем: «На Тураўшчыне (мясцовасць у наш час невядомая, але знаходзілася недзе непадалёк сённяшняй вёскі Чыжы) руда і млын мучны, і фолюш быў, за які плацілі па 6 коп літоўскіх грашэй кожнага году. Цяпер жа нашым рашэннем (сцвярджае каралеўскі люстратар), таму што руды або зямлі да брання на руду нямаш, таксама і дрэва для выпалу вуголля і, відаць, мела бы быць і зямля аднята, якая перад гэтым да руды належала, не павінен болей плаціць з гэтай руды, як па 4 капы літоўскіх грашэй». Але не ўсюды вычэрпвалася руда і заняпадалі рудні. Аб сяле Руда, якое знаходзілася недзе ў ваколіцах Чэхаў Арлянскіх, Гайнаўскага павету, запісвае каралеўскі люстратар наступнае: «У тым сяле ёсць руда жалезная, за якую плоцяць па 4 капы літоўскіх грашэй».

Праўда, у наступныя стагоддзі мы ўсё радзей і радзей сустракаемся з рудамі, руднямі, рудакамі, руднікамі. Не стала ў падляшскай зямлі лімоніту, шкада было лесу на вуголле ды і выраб жалеза тут, відаць, не аплочваўся. Знікла і забылася здабыча руды і плаўка жалеза на Падляшшы. Але памяць аб гэтым промысле захавалася ў мясцовых назвах. Словам, нашыя падляшскія назвы шмат аб чым цікавым гавораць.

Мікалай Гайдук

---

* індаеўрапейская старажытная мова — рэканструяваныя мовазнаўцамі асноўныя моўныя элементы, з якіх узялі пачатак сучасныя нам мовы вялікай моўнай сям'і ад Індыі па Еўропу ўключна.

ГРАЗА, КОМАР, ГРУША І ІНШЫЯ

Застаецца расказаць пра тое, як склаўся лёс маіх баявых таварышаў з групы «Голас». (І аб гэтым у мяне часта пытаюцца ў пісьмах).

Шмат гадоў мы амаль нічога не ведалі адзін пра аднаго.

Толькі ў 1963 годзе «Красная звезда» ўпершыню назвала сапраўдныя імёны Комара, Гразы, Грушы, Голаса. У 1964 годзе мы сустрэліся ўтраіх (без Грушы — Асі Жукавай) у Кракаве. А ў поўным саставе ўдзельнікі разведгрупы «Голас» сабраліся ў лютым 1966 года ў Блакітнай зале «Комсомольской правды».

Граза прыляцеў у Маскву з роднага Кіраваграда, адтуль у свой час пайшоў добраахвотнікам на фронт, дзе браў першыя ўрокі падполля ў гады акупацыі.

Цяпер мы часта сустракаемся. Аляксей Трафімавіч Шапавалаў — адказны работнік Кіраваградскага абкома КПУ. Гады «прымарозілі» ўжо яго ліхую чупрыну. Але ў астатнім — ён усё такі ж. Па-ранейшаму артыстычны, начынен ідэямі, і калі, як правіла, без званкоў і папярэджванняў нечакана ўвальваецца ў нашу кватэру, усё ў ёй — нават мэбля, посуд, рэчы — заражаюцца яго невычарпальнай энергіяй: крэслы падскокваюць, весела вызваньваюць шклянкі. Аляксей носіцца з пакоя ў пакой, як велізарная шаравая маланка, на хаду выстрэльваючы апошнія кіраваградскія навіны.

З Ялты на сустрэчу ў Маскву прымчалася Ася Жукава. За два з лішнім дзесяцігоддзі мая зямлячка паспела ажыццявіць сваю запаветную мару: скончыла Днепрапятроўскі медыцынскі інстытут, паўтара дзесятка гадоў працавала ўрачом на Крайняй Поўначы. Да свайго дзявочага Ася дадала — па мужу — такое праслаўленае ў Грузіі прозвішча Цэрэтэлі. Ася так і не магла прывыкнуць да майго сапраўднага імя і ў Маскве называла мяне, як і ў Бескідах, дзядзькам Васем.

Мы і цяпер перапісваемся. А нядаўна я ўбачыў нашу Асю — дзякуй магаданскім кінадакументалістам — на экране.

Подзвіг Грушы працягваецца ў суровых умовах Поўначы. Былая ваенная радыстка-разведчыца на сабачых упражках, усюдыходах у любое надвор'е дабіраецца да сваіх хворых, па першай просьбе спяшаецца на дапамогу да людзей.

Вольга — Лізавета Якаўлеўна Валагодская — жыве ў Львове. Сваю ваенную прафесію Комар змяніла на самую мірную. Працуе да гэтага часу тэхнікам-будаўніком.

Хацелася б больш падрабязна расказаць пра лёс тых нашых савецкіх людзей, якія прыйшлі ў групу «Голас» з лагераў смерці, з польскіх партызанскіх атрадаў. Дзякуючы ім, як ужо вядома чытачам, нам удалося стварыць дыверсійную групу, работу ў тыле ворага спалучаць з разведкай боем, з вельмі паспяховымі дыверсійнымі аперацыямі.

На жаль, за чвэрць стагоддзя мне ўдалося высветліць нямнога.

Загінуў Сямён Растопшын. Да гэтага часу застаўся невядомым лёс нашага повара — башкіра Гатаўліна Абдулы — Сашы. Усё яшчэ не адгукнуліся старшы сяржант Ільенка Дзмітрый Макеевіч — Міця-цыган, беларус Забаронек Уладзімір Аляксандравіч, палтаўчане Фядорын Андрэй Андрэевіч (жаніх), Шыманскі Павел Якаўлевіч, ваентэхнік Смоліч Канстанцін Яфімавіч, харкаўчанін Мірошнікаў Мікалай Фёдаравіч, Віктар Отчанашаў, які ніколі ні пры якіх абставінах не сумаваў...

Я ўсё яшчэ спадзяюся: жывыя. Усё яшчэ чакаю — адгукнуцца.

А пакуль што з усёй дыверсійнай групы адгукнуўся адзін толькі Блізнякоў — той самы, што ўзначаліў выкраданне Курта Пекеля. Яўсей і пасля вайны застаўся разведчыкам, праўда, асобага роду. Пра пасляваенную сваю дзейнасць ён расказаў мне ў першым пісьме з той жа лаканічнасцю, з якой складаў разведданясенні:

«З 14 мая 1945 года па 1 сакавіка 1967 года працаваў у нафтавай прамысловасці аб'яднання «Укрнафта» і газавай вытворча-эксплуатацыйнай прамысловасці трэста «Львоўгаз».

Ася Жукава — Груша.

ТРЫБУНА чытачоў

Кансультацыі юрыста

ПЫТАННЕ: Я пражываю на гаспадарцы жонкі і памагаў у гаспадарцы старому бацьку, які памёр у 1969 годзе. Пасля смерці бацькі на гаспадарцы застаўся мой брат. Суд сцвердзіў, што спадчына па бацьку прыпадае нам па палавіне. Я хачу падаць у суд на падзел спадчыны, а брат пагражае, што ён тады падасць заяву ў Прэзідыум павятовай рады нарадовай аб прызнанні яму цэлай гаспадаркі, і я буду мець толькі непатрэбныя кошты. Ці паводле новых законаў прыслугоўвае майму брату права да цэлай гаспадаркі, а калі так, то ці маю я права да сплат?

АДКАЗ: У прыкладзе, паданым вамі, закон аб урэгуляванні уласнасці сельскіх гаспадарак з 26.X.1971 г. не прымяняецца. У гэткім выпадку закон адносіўся б да вас толькі тады, калі б паміж вамі быў фактычны падзел гаспадаркі. Калі права да спадчыны прыслугоўвае некальком асобам, а са спадчыннай гаспадаркі карыстаецца толькі адзін, то атрымае ён уласнасць, калі ўладае ёю прынамсі 10 год. У вашым выпадку брат ваш не можа мець выключнага права да гаспадаркі. Таму можаце падаць у суд на падзел спадчыны. Зразумела, суд мае права прызнаць усю гаспадарку вашаму брату, а вам прысудзіць сплаты.

ПЕРАМОЖЦЫ

Берлін, Прага, Варшава.
Імчацца яны —
пераможцы.
І не толькі.
Маравец, Нялюбін і...
Па заканчэнні смяюцца,
радуюцца.
А з імі і мы,
і вясна, і май.
І толькі з болем
у сэрцы
даязджаюць апошнія
да мэты.

Анна М.

МАЯ РАДЗІМА

Эх вы, шумлівыя лясы,
што птушкі над вамі ляцяць,
поўныя вясенняй прыгажосці
збожжавыя нівы!
І дзіцячы голас,
Што звініць усюды.
На лугах кветкі зацвілі.
А як жа прыгожа ў полі!
Спяваюць у небе птушкі
песню пра маю долю.
Гэтыя шчодрыя сады,
у якіх вецярок гуляе,
пасёлкі, вёскі, гарады...
Край свой я вельмі кахаю!

Жэня Аўсеюк,
вучаніца I класа Бельскага
эканамічнага ліцэя

У 1956 годзе скончыў Драгобыцкі нафтавы тэхнікум — па спецыяльнасці тэхнік-механік па абсталяванню нафтавых і газавых промыслаў. Цяпер працую інжынерам буравога абсталявання і комплектацыі Мазырскай канторы глыбокага разведачнага бурэння трэста «Белнафтагазразведкі».

Як відаць з гэтых скупых радкоў, Яўсей Нікіфаравіч пасля доўгіх гадоў вандраванняў вярнуўся ў сваю родную Беларусь. Нядаўна я гасцію у яго ў Мазыры на вуліцы Ветравой 55.

Яўсей Блізнякоў з гордасцю паказваў мне сваю гаспадарку: архісучаснае абсталяванне па нафтаразведцы, алмазныя буры, што ўгрызаюцца ў скальную пароду, як у масла, акуратныя канструкцыі вышак сярод дрымучых дубоў і соснаў.

...І была ноч на Прыпяці...

Мы ляжалі ля вогнішча на свежаскошаным сене. Успаміналі былое. Між іншым, больш маўчалі. Глядзелі, слухалі, як зорка з зоркай гаворыць.

Раптам за паваротам паказаліся агеньчыкі. Зялёныя, чырвоныя. З цемры ночы выступілі сілуэты барж. І я пачуў усхваляваны, цёплы голас Яўсея:

— Плывуць, плывуць, галубчыкі. Вязуць руду. І ведаеш куды, камандзір?

У Польшчу, у наш Кракаў, у ленінскую Нову Гуту.

ДЫСПЕТЧАР

Сельскагаспадарчы гурток у Тафілаўцах дасягнуў дасканалых поспехаў у сваёй працы. Немалая ў гэтым заслуга дыспетчара гэтага сельгасгуртка, Міхася Рыбака. Гэты чалавек дбайны і кемлівы, старэецца (і заўсёды ў час), каб сельгасмашыны, і ў тым ліку трактары, былі ў парадку, адрамантаваны і надаваліся да штодзённай працы.

Умее арганізаваць справу. Сваімі трактарамі гэты сельгасгуртoк давозіць і малако са сваёй вёскі ў гайнаўскую малачарню. З гэтага мае таксама чысты даход. Сяляне з бліжэйшых вёсак наймаюць трактары тут да працы ў полі і да транспарту. Ніхто тут ім не адмовіць у гэтым.

Апрача таго, Міхась Рыбак мае залатыя рукі. Ён сам рамантуе многія машыны. Мае сваю кузню, дзе многія прылады маюць электрычную перадачу. Трактарысты тут дысцыплінаваныя і добрыя хлопцы. Людзі гавораць: такога сумленнага дыспетчара цяжка знайсці

В. Бура

Няслаўная хроніка

■ 18.VI.72 г. у Галадах Бельскага павету ў выніку сямейных непаразуменняў Данута Кудэрская (20 год, жыве ў Шчучыне, Граеўскі павет) падпаліла стадолу Аляксея Кудэрскага. Пажар пагасілі суседзі. Страт не было. Падпальшчыца ўцякла, але была затрымана чыгуначным камісарыятам МО ў Беластоку.

■ 25.VI.72 г. на дарозе Асоўка—Чыжы Гайнаўскага павету Яўген Фірсюк (27 год), з'ехаўшы матацыклам у прыдарожны роў, упаў і моцна параніўся. Не памагла лекарская дапамога — памёр у шпіталі.

Нядаўна ў суседняй вёсцы адбываўся фэстын БГКТ. Мы, хлопцы, таксама паехалі на ўрачыстасць. Было вельмі добра, толькі мне не пашанцавала. У пачатку фэстыну я «ўгледзеў» прыгожую дзяўчыну — высокую зграбную бландзінку. Увесь час я не зводзіў вачэй з яе. ды яна таксама заўважыла гэта і час ад часу пазірала ў мой бок. Я быў вельмі задаволены, чакаў толькі, калі пачнецца забава і я буду мець акязію з ёю пазнаёміцца. А здарылася, Сэрцайка, інакш. Не дачакаўшы заканчэння афіцыйнай часткі, я з сябрамі выбраўся ў адну хату, і пачалі мы там піць. Выпілі літр, а колькі потым, дык добра і не памятаю. Праўда, не ўсе мае сябры «учтавалі», нас было толькі чацвёра, а астатнія засталіся там, дзе адбываўся фэстын.

Прыпомніў я сабе дзяўчыну і пайшоў на забаву. Знайшоў я яе і пастанавіў падыйсці і папрасіць да танца. Так і зрабіў, але на наступны раз дзяўчына ад мяне ўцякла, відаць таму, што мае ногі не вельмі ўжо былі паслухмянымі ў танцы. Не магу цяпер забыць дзяўчыны, так моцна мне спадабалася, ды як яе адшукаць? Мо папрасіць сяброў з тае вёскі, дзе быў фэстын, бо адзін з іх нават танцаваў з гэтай «бландзінкай». І хоць я за чаркай не гіну, то даваліся так брыдка зрабіць, проста сябры намаўлялі. Цяпер прашу парады, як знайсці «бландзінку»?

Коля
З Сямяціцкага павета

Коля! Найчасцей усе тыя, якія робяць памылкі, потым шукаюць для сябе апраўдання, звальваючы біду, як у тваім выпадку на сяброў. Калі ты ўжо брыдка сябе паводзіў, дык прынамсі прызнайся перад сабою да гэтага і выцягні добрую навуку. Не дзівлюся гэтай дзяўчыне, што ад цябе ўцякла, бо як жа можна танцаваць ці размаўляць з п'яным маладым хлопцам? Дзяўчаты такіх не любяць. Шукаць сваёй бландзінкі табе не раю, бо калі нават табе і ўдасца яе знайсці, то я ўпэўнена, што дзяўчына гэта не будзе рада табе. Найдобрую ты выбраў дарогу, каб «украсці» сэрца дзяўчыны. Таму, на маю думку, пастарайся забыць пра бландзінку, але запомніць свае паводзіны на будучыню.

ЛІСТ З-ЗА МЯЖЫ

Шматпаважаная рэдакцыя! Даўно гэта было: трыццаць адзін год таму назад. Але як бы гісторыя не аддзяляла нас ад грознага 1941 года — забыць яго немагчыма. Нашы народы ведаюць шмат герояў барацьбы з фашысцкай тыраніяй і шануюць памяць тых, хто не дажыў да дня перамогі. Але мала хто ведае аб подзвігу двух нашых землякоў з Мілейчыц. Падрабязнасцей дадзенай падзеі не ведаю, нават імён іх дакладна назваць не магу — забыў, хоць ведаў іх вельмі добра. Прозвішчы іх: Слакатовіч і Яновіч. Гэтыя два яшчэ маладыя хлопцы працавалі на кафляным заводзе ў Мілейчыцах. Былі актыўнымі членамі былой КПЗБ.

Першыя дні вайны. Гітлераўскія вайсковыя часці на вуліцах Мілейчыц ідуць на ўсход. Таварыш Слакатовіч і Яновіч устанавілі ў будынку завода кулямёт і пачалі палівадь воламав нягпрошаных гасцей. Яны ведалі, што ідуць на пэўную смерць, і яны яе прынялі, як героі. Цаной свайго жыцця пусцілі першы расток вянка перамогі.

У 1968 г. мне пашчасцілася пабываць на роднай Беласточчыне. Быў я і ў Мілейчыцах і бачыў, як любоўна адносіцца народ да магіл загінуўшых салдат і партызанаў. На жаль, я не знайшоў і не атрымаў акрэсленага адказу, як увекавечана памяць т.т. Слакатовіча і Яновіча. А шкада.

Былы член КПЗБ, удзельнік партызанскага руху
І. Мікалаюк, Ліда.

«НАС ПУСКАЮЦЬ НА КАНІКУЛЫ...»

24 чэрвеня. Вучні ўсёй краіны дачакаліся свайго свята — падсумавання вынікаў працы, якая працягвалася ўвесь навучальны год. Урачыстасць заканчэння школьнага года адбылася і ў Бельскім беларускім ліцэі. У дзевяць гадзін уся моладзь сабралася ў фізкультурнай зале. Урачыстасць распачаў дырэктар школы Аляксей Карпюк праамовай, падсумоўваючай гадавыя вынікі і дасягненні моладзі. На яе былі запрошаны бацькі вучняў — выдатнікаў. Пасведчанні і ўзнагароды найлепшым вучням былі ўручаны на агульным сходзе. Тымі, хто ўвесь навучальны год настойліва і сумленна працаваў, з'яўляюцца: Ніла Рутkoўская, кл. I а, Галена Давідзюк, кл. III а, і многа іншых. Яны не толькі з'яўляюцца выдатнікамі, але і добрымі сябрамі, ахвотна таксама працуюць грамадскім чынам. На заканчэнне агульнага сходу вучні падзякавалі настаўнікам за гадавую працу, прасілі ў іх прабачэння за ўсё, што калі-небудзь аказалася не зусім прыемным. Астатнія вучні атрымалі пасведчанні ў сваіх класах. У той дзень у ліцэі была таксама арганізавана забава, на якой моладзь культурна правяла час. Іграў наш эстрадны аркестр «Рэлякс».

Алеся,
Бельск-Падляшскі

ПЕРАСТАНЬЦЕ ЦЮЦЬКАМ БЫЦЬ

Хлопцам быў — пашану ў сяброваў і сяброў меў. Кончыўшы школу, працаваць пайшоў. Сяброўскі быў і кампанію любіў. Прыгожа спяваў і на розных інструментах іграў. Прарочылі яму кар'еру і добрае жыццё. Але наш хлопец з кілішкам пазнаёміўся, а кілішак ніколі і нідзе да добрага не давядзе. З кампаніяй не адну зарплату абліваў. Засмакаваў у гарэлцы. Закахаўся, любай падаруначкі насіў, але дзяўчына здрадзіла, за іншага замуж выйшла. Кумплі параілі няўдачнае каханне сівухай заліць. І ён залівае горыч здрады дзявочай. Па выплаце піў з калегамі і пахмяляўся. Перастаў працу шанаваць, па некалькі дзён не з'яўляўся на прадпрыемстве. Дастаў не адно папярэджанне і нагану. Калі гэта не памагло, з працы пакаціўся. У другім месцы зусім распіўся. Яму стала нясмачная праца. «Вартаваў» пры рэстаране і бары. Цюцькай стаў і перастаў з гонарам лічыцца. Нацкуеш яго — гаўкне, а то і добра забрэша. Языком лізне, а то і добра кагось паліжа. Хвосцікам вільне, на лапкі стане. І за гэта са століка рэшткі капнуць: паўчарачкі, паўкуфэлька дастане. Стаў цяжарам у сям'і і паразітам у грамадстве.

Васіль Дзун

ГАДОЎЛЯ У СЕЛЬГАСГУРТКАХ

Сельскагаспадарчыя гурткі апрача дзейнасці ў напрамку загаспадарвання ПФЗ-аўскіх зямельных угоддзяў зараз усё больш месца ў сваёй працы прысвячаюць жывёлагадоўлі.

Найперш рэалізаваў гэты намер МБМ у Рафалоўцы, які арганізаваў свінагадоўлю ў мінулым годзе. З гэтай мэтай выкарыстаў ён пакінуты панскі будынак у Камёнцы. Дагэтуль МБМ у Рафалоўцы прадаў дзяржаве свіней агульнай вагою больш 40 тон.

Варта адзначыць, што сёлета новыя адкормачныя пункты будуць заснаваны, між іншым, у Палічнай (Гайнаўскі павет), у Заёнчках (Беластоцкі павет) і ў Дубне (Бельскі павет).

(яц)

Ніна Гаўрылюк, Ягаднікі. Вершы нам спадабаліся, асабліва «Ружа» і «Апошні званок». «Сенакосеназбор», на нашу думку, даволі штучны.

Андрэй Крыстасюк, Бельск. На жаль, вашага «заяўлення» мы не маглі толкам разабраць: вельмі невыразна напісана.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі

„Samson" (polski), 18—19. „Uciec jak najbliżej" (polski), 20—21. „Akcja Brutus" (polski), 22—23.

Нараўка

„Bicz Boży" (polski), „Cisza! Na sali operacja" (radz.), 19—23.

Нарва

„Zabójstwo inżyniera Czarta" (czeski), „Sklep z modelkami" (USA), 19—23.

Чыжы

„Film o miłości" (węgierski), „Kapitan Korda" (czeski), 19—23.

Дубічы Царкоўныя

„Hajducy kapitana Angele" (rumuński), Milion za Laurę" (NRD), 19—23.

Арэшкава

„Romantyczni" polski), „Po latach" (radz.), 22—23.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Cytadela odpowie" (bułg.), „Przepustka na ląd" (radz.), 19—23.

Орля

„Pożądanie zwane Anadą" (czeski), Ambicja" (radz.) 19—23.

Райск

„Miraż" USA), Siedem dziewcząt kaprala Zbrujewa" (radz.), 19—23.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„Dzwon admirala" (ang.), 18-19. „Chudy i inni" (polski), 20—21. „Orzeł w klatce" (jugosł.), 22—23.

Шудзялава

„Daleka jest droga" (polski), „Ambasadorowie nie mordują" (NRD), 19—23.

Янаў

„Podróż za jeden uśmiech" (polski), 19—23.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Mezalians (węgierski), 18—19. „Inspekcja pana Anatola" (polski), 20—21. Przygody misia Yogi" (USA), 22—23.

Мельнік

„Start" (belg.), 18—19 „Wystrzał" (radz.), 20—21. „Orzeł w klatce" (jugosł.), 22—23.

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 5.239 T-1

Я. Іваноў

• ПЛЫВЕЦ •

— Каго гэта хаваюць?
— Плыўца аднаго... Утапіўся.
— Як гэта, ён — плывец і... утапіўся?
— Ды ён не такі ўжо і плывец...
— Не разумею.
— Працэй простага...
— Раскажыце.
— Прыехала тут да нас у горад адна шышка са сталіцы. Ну, як заведзена, правялі сходзец, нагаварыліся ўдосталь, а потым той, са сталіцы, захацеў купацца... Так усім гуртам і рушылі на раку — хто мог плаваць, і хто не ўмеў.
— Дык хто ж утапіўся? Можа той, са сталіцы?
— Шышка? Не-е, ён не ўтопіцца, мужчына здаравенны, кажуць спартсмен нават, усімі стылямі навучыўся плаваць... Утапіўся наш, дырэктар гарадской лазні.
— Як жа здарылася?
— Вельмі проста. Шышка ў ваду — і ўсе за ім: хто ўмеў плаваць і хто не ўмеў... А наш, кажуць, ва ўласную ванну баяўся залазіць. Шышка на той бераг пераплыла і махае рукой, астатнія кліча, сароміць. Ну, наш, доўга не думаючы і сігануў у раку... Відаць, рашыў: чым тварам у гразь, лепш у ваду! Трох уратавалі, а ад яго толькі бурбалкі пайшлі...

НУКА

Талавалолка

Нарысуйце фігуру адной непарыўнай лініяй, не адрываючы алоўка ад паперы.

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

ДАРАГІ ДОЖДЖ

Адзін чалавек паехаў у водпуск на мора, пасяліўся ў гасцініцы. А тут, бы на бяду, як задашчыла з нядзелі ды й не перастае. У чацвер той чалавек пакуецца. Яго пытаюць:
— Ужо і дамоў?
— Так. Праз гэты дождж.
— Але па радыё перадавалі, што ў вас дома таксама дождж.
— Праўда. Але ж дома дождж таннейшы.

НЕ ПА-МУЖЧЫНСКУ

Двое суседзяў голасна лаяліся на панадворку. Выйшаў трэці:
— Дык што гэта вы — жанчыны, ці што? Галасуеце на ўвесь панадворак! Ці то рук няма?!

Гумар з барадою

ПАН І МУЖЫК

Быў у селяніна кавалак урадлівай зямлі, дый той пану спадабаўся.
Прыйшоў пан да селяніна і кажа:
— Прадай мне сваю зямлю.
— А што за яе хочаш?
— Насып мне шчань жыта, — папрасіў селянін.
Як толькі пан пайшоў, селянін паставіў шчань над вялікім пограбам дагары дном. У дне прасвідраваў дзірку.
Пачалі насіць панскія парабкі жыта і сыпаць у дзірачку. Усё панскае жыта перанеслі.
Пан здзівіўся.
— Нейкі твой шчань ненажэрны...
— Ага, паночку... Як твае горла. Колькі ні давай — усё праглынае.

НАСУПЕРАК ЖАДАННЮ

— Як вы адважыліся пафарбаваць свае прыгожыя валасы?
— Надакучыла.
— Надакучыў натуральны колер?
— Не, адказваць, чым я іх фарбую.
— А цяпер як?
— Перасталі пытаць, лічаць, што валасы ў мяне натуральныя.

У ШКОЛЕ

Настаўнік пытае:
— Пятрук, назаві самую тыповую жывёліну Аўстраліі.
— Кенгуру.
— Добра. А ці не можаш ты назваць другую тыповую жывёліну гэтай краіны?
— Магу. Другі кенгуру.

Аляксей Зарыцкі

З першага пагляду

Камар на шпацыр выляцеў аднойчы,
І ўбачыў раптам ён здалёк,
Як запаліла ў цішыні ліпнёвай ночы
Ліхтарык светлячыха,
Вабны аганёк.

Угледзеў ён яе.
Якія бровы!
А стан які!
Яна ж сама любоў!
Палаюць вочы камаровы,
У камаровых жылах грае кроў.

Камар пачаў імкліва прызямляцца,
Памкнуўся да абранніцы сваёй,
Каб у каханні тут жа ёй прызнацца,
Каб сэрца і крыло ўручыць навечна ёй.
Але дарэмна з сілаю нязвыклай
Памкнуўся закаханы мой,
Дарма, дарма:
Ураз ліхтарык згас,
Уміг жаданая кудысьці знікла.
Яе няма,
Яе нідзе няма...

І кліч пакутніка ў тужлівай паняверцы
Праз ноч струной лірычнаю звініць, гудзе:
— Дзе ж ты ўладарніцамаёй душы і сэрца?
Дзэе?..
Дзэе?..

І вабны агеньчык успыхнуў зноў знянацку,
Пікіруе камар шчаслівы стрымгалоў,
Каб у парыве палкім па-юнацку
Да сэрца прыгарнуць сваю любоў.

Але не вокліч шчасця ад здзяйснення мары,
А тонкі стогн нам абвясціў бяду,
Бо на акурак наляцеў камарык,
Які прахожы кінуў на хаду.
Так трапіўшы ў палон спакусы,
Спаліў камарык крылейкі і вусы
І вось амаль
Мараль,
Табе, чытач, я дам параду:
Не вер каханню з першага пагляду.

У ЛЕКАРА

Доктар. У вас была ўночы ліхаманка?
Хворы. Была.
Доктар. А зубы ляскалі?
Хворы. Не ведаю. Яны ляжалі на начным століку.

ЗРАБІЦЕ МЯШОЧАК

— Бабулю, зрабіце мне з газеты мяшочак! — папрасіла ўнучка.
Бабуля зрабіла.
— А цяпер, бабулю, залезце на вішню ды нарвіце мне ў яго вішань.

Без слоў.

ПАЗНАЁМІЛІСЯ

— Містэр Джонс, — сарамліва звярнуўся малады чалавек, — як вам гэта сказаць, ведаеце, — ці не маглі б вы...

— Зразумела, зразумела, малады чалавек. Я вам не аддаю, — адказвае містэр Джонс.

— Пра што вы гаворыце? Каго аддаеце? — разгублена пытае хлапец.

— Як каго? Маю дачку. Гэта ж тое, пра што вы ў мяне хацелі спытаць? Вы жадаеце ажаніцца з ёю.

— Вы не зусім правільна мяне зразумелі, — збянтэжана гаворыць хлапец. — Я хацеў пазычыць у вас 25 долараў.

— У такім выпадку вы атрымаеце адмоўны адказ, — перабіў яго містэр Джонс. — Я ж вас зусім не ведаю.

АШЧАДНАЯ

— Твая жонка, кажуць, вельмі ашчадная? — спыталі ў Кастуся.

— Вельмі! — адказаў Кастусь. — Яна нават, калі глядзіць, прыкрывае адно вока — беражэ зрок.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Яўгеніі Айсеюк з Зубава Бельскага павету і Любы з Сакой Гайнаўскага павету змяшчаем песню:

Jeszcze nie raz

1.

Jeszcze nie raz,
jeszcze nie dwa,
spotkamy miłość, ty i ja!
Jeszcze nie raz,
nie dwa nie trzy,
powiemy komuś: świat to ty!
Jeszcze nie raz
tobie i mnie
zabije serce, które wie,
że życie treść
pełniejszą ma,
gdy kocha się nie raz, nie dwa!
Jeszcze nie raz,
nie dwa nie trzy,
zabłysną w twoich oczach łzy,
Jeszcze nie raz
odejdzie ktoś,
z kim chciałeś swój połączyć los.
Jeszcze nie raz
przekonasz się,
że kochać możesz tylko mnie.
I wrócisz tu, gdy przyjdzie czas,
jeszcze nie raz, nie raz, nie raz!

2.

Jeszcze nie raz
zrozumiesz to,
że miłość nie jest łatwą grą!
Wystarczy raz
popełnić błąd,
by zbiegła już na zawsze stąd!
Jeszcze nie raz
obiegniesz świat,
nietrwałych uczuć tropiąc ślad,
nie poznasz sam
tej prawdy sens,
że szczęście zwykle blisko jest!
Jeszcze nie raz...
Jeszcze nie raz
przekonasz się,
że kochać możesz tylko mnie!
I wrócisz tu,
gdy przyjdzie czas,
jeszcze nie raz, nie raz, nie raz!

Курёзы

КРЫК МОДЫ

Такога мы яшчэ не бачылі: спаборніцтвы па падняцці вагі... вушамі. Гэта апошні крык **каляспартыўнай моды** ў Злучаных Штатах Амерыкі. Сярод пераможцаў новага віду «спорту» адзін джэнтльмен, які ўстанавіў «рэкорд» у 6.345 грама на кожнае вуха. Дарэчы, як паведамляецца, жанчыны таксама могуць прыняць удзел у вушных спаборніцтвах. Спецыяльных рынгаў тут не трэба.

АЎСТРАЛІЯ

Цікавай выдатнасцю аўстралійскага горада Адэлаіда з'яўляюцца яго паркі. Паколькі жывыя птушкі тут ужо рэдкасць, на дрэвах у парках развешаны чучалы птушак. Калі хто-небудзь захоча пачуць спевы чучала, ён націскае кнопку, што знаходзіцца на ствале дрэва, і... пачынаюць гучаць птушыныя трэлі, запісаныя на магнітафонную стужку.

ЧАМУ МЫЮЦЦА КОШКІ

Штодзённыя туалеты кошкі тлумачацца не толькі яе чысцінёй. Яшчэ адна мэта туалету — злізаць з поўсці пэўную колькасць вітаміну В, неабходнага ёй для захавання псіхічнай раўнавагі. Калі пазбавіць яе гэтай магчымасці, яна стане нервознай, можа загінуць.

Міжы намі

Дрэнны сябра, як цень: у сонечную пагоду не адходзіць і на крок, а ў непагадзь яго не відаць.